

Conseil supérieur
de la Justice
Hoge Raad
voor de Justitie

JAARVERSLAG 2020

HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE

21 JUNI 2021

Jaarverslag 2020

Verslag goedgekeurd door de algemene vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie op 21 juni 2021.

Il existe aussi une version française du présent rapport.
Er bestaat ook een Franstalige versie van dit verslag.

U kunt dit verslag raadplegen of downloaden op de website van de HRJ

Hoge Raad voor de Justitie
IJzerenkruisstraat 67
B-1000 Brussel

Tel: +32 (0)2 535 16 16

hrj.be

INHOUDSTAFEL

1. INLEIDING	1
1.1. SAMENSTELLING	2
1.2. ORGANISATIE.....	3
1.3. 44 NIEUWE LEDEN – HET ZESDE MANDAAT VAN DE HRJ (2020-2024)	3
2. BELEID	7
3. LOOPBAAN	9
3.1. EXAMENS	11
3.1.1. Vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage	11
3.1.2. Examen inzake beroepsbekwaamheid	11
3.1.3. Mondelinge evaluatie-examen	12
3.1.4. Examen dat toegang verleent tot het ambt van plaatsvervangend rechter en plaatsvervangend raadsheer	13
3.1.5. Beleid, evoluties en perspectieven.....	13
3.2. BENOEMINGEN EN AANWIJZINGEN.....	18
3.2.1. Inleiding	18
3.2.2. Kerncijfers.....	20
3.2.3. Tendensen en evoluties.....	28
3.2.4. Beleid en aanbevelingen	36
3.3. VORMING	40
4. ADVIES EN AANBEVELINGEN	42
4.1. INITIATIEVEN VAN DE VAOC MET BETREKKING TOT DE MAATREGELEN GENOMEN IN HET KADER VAN DE CORONACRISIS.....	43
4.1.1. Nota van de VAOC van 1 april 2020 over het ontwerp van bijzondere machtenbesluit over burgerlijke en administratieve procedures.....	43
4.1.2. Spoednota over diverse bepalingen inzake justitie i.v.m. Covid-19 (II)	44
4.1.3. Open brief van 5 juni 2020 aan de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers : « Geen fundamentele wetswijzigingen zonder grondige reflectie »	44
4.2. AANBEVELING VAN DE VAOC VAN 22 OKTOBER 2020 BETREFFENDE DE VERMELDING VAN DE NAAM EN DE CONTACTGEGEVENS VAN DE DOSSIERBEHANDELAAR IN DE BRIEFWISSELING VAN HET OPENBAAR MINISTERIE	44
4.3. AANBEVELING VAN DE VAOC VAN 1 OKTOBER 2020 OVER DE BEROEPSPROCEDURE TEGEN EEN EVALUATIE VAN EEN MAGISTRAAT MET EEN MANDAATFUNCTIE	44
5. TOEZICHT	45
5.1. KLACHTEN.....	46
5.1.1. Welke klachten behandelt de HRJ?.....	46
5.1.2. Procedure	47
5.1.3. Klachten in 2020.....	48
5.1.4. Gegronde klachten in 2020.....	48
5.1.5. Diverse.....	49
5.2. AUDITS EN BIJZONDERE ONDERZOEKEN	49

5.2.1. Verkenningsonderzoek naar de verwezenlijking van de doelstellingen van de wet op het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek (SUO-wet)	49
5.2.2. Audit - Evaluatie van magistraten binnen de ondernemingsrechtbanken	50
5.2.3. Audit – « Covid-19-crisis: Impact op de rechtzoekende en aanpak van de rechterlijke orde »	51
5.2.4. Bijzonder onderzoek – Zaak « Jozef Chovanec »	52
5.2.5. Opvolgingsverslag van het bijzonder onderzoek « Toezicht op het verloop van gerechtelijke onderzoeken. Lessen uit de zaak ABC in Veurne »	52
6. INTERNATIONAAL	54
6.1. COVID19 - PANDEMIE	55
6.2. JUMELAGE DIE DE 'CONSEIL SUPÉRIEUR DU POUVOIR JUDICIAIRE' VAN MAROKKO MOET VERSTERKEN	55
6.3. WORKSHOP MET INTERNATIONALE EXPERTEN OVER HELDERE RECHTSTAAL	55
6.4. ACTIVITEITEN VAN HET EUROPEES NETWERK VAN JUSTITIËLE INSPECTIEDIENSTEN	56
7. LEDEN EN PERSONEEL	57
7.1. LEDEN	58
7.2. PERSONEEL	58
8. REKENINGEN	59
8.1. DUBBELE BOEKHOUDING	60
8.2. INTERNE EN EXTERNE CONTROLE	60
8.3. UITGAVEN 2020	60
9. BIJLAGE - KROKUSPLAN	63

1. | INLEIDING

Sinds 2000 ijvert de Hoge Raad voor de Justitie (HRJ) voor een betere werking van de rechterlijke orde en verricht hiertoe activiteiten op de volgende gebieden, overeenkomstig artikel 151 van de grondwet en hoofdstuk Vbis van het Gerechtelijk Wetboek:

- **Loopbaan (Titel III van dit verslag):** De HRJ organiseert de examens voor de magistratuur en draagt magistraten voor ter benoeming door de minister van Justitie. De HRJ selecteert en draagt de kandidaten voor met het oog op hun aanwijzing in de functies van korpschef van de gerechtelijke organisatie, waarvan de HRJ de standaardprofielen vaststelt.
- **Adviezen (Titel IV):** De HRJ neemt initiatieven en geeft adviezen ter verbetering van de werking van justitie, ten behoeve van de burger.
- **Controle (Titel V):** De HRJ voert externe controle uit op de werking van de rechterlijke orde, via audits, bijzondere onderzoeken en de behandeling van klachten over deze werking. Wanneer de HRJ een klacht gegrond verklaart, kan hij zowel aanbevelingen die het gerezen probleem moeten oplossen, als voorstellen die de algemene werking van de rechterlijke orde moeten verbeteren tot de betrokken instanties en de minister van Justitie richten.

De HRJ maakt geen deel uit van een van de drie gestelde machten (wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht) en oefent zijn bevoegdheden in volle onafhankelijkheid uit.

In 2020 zou de Hoge Raad voor de Justitie zijn 20-jarig bestaan vieren. De geplande jubileumviering in mei 2020 kon niet plaatsvinden omwille van de covid-pandemie, maar ook andere initiatieven markeerden deze mijlpaal. Een nieuwe huisstijl en een toegankelijke website geven vorm aan de HRJ als een hedendaagse instelling maar geworteld in het verleden. De umpire chair (hoge scheidsrechtersstoel), een beeld dat men niet onmiddellijk met justitie associeert, is een opvallend en veelzeggend conceptbeeld met het onderschrift 'Onafhankelijke kijk. Objectief advies.' De HRJ is totaal onafhankelijk en werkt met een open blik, maar heeft door zijn gemengde samenstelling van magistraten en niet-magistraten veel expertise van binnenuit. Daarom ook staat de umpire chair op de foto niet alleen op een tennis court, maar ook op andere, onverwachte plaatsen. De HRJ is op het terrein aanwezig, maar toch ergens anders, met een goed zicht op wat er gebeurt.

Nog ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan reikt de HRJ een prijs uit voor het schrijven van een essay over de toekomstige uitdagingen van justitie. Het doel is om studenten van het hoger onderwijs uit te dagen om op een kritische en/of visionaire manier na te denken over de verbetering van justitie. De prijs bedraagt een geldbedrag van 1.500 euro voor het beste Nederlandstalige essay en 1.500 euro voor het beste Franstalige essay en wordt uitgereikt in september 2021.

1.1. SAMENSTELLING

De HRJ telt **44 leden** die de **algemene vergadering** ervan vormen en die zijn onderverdeeld in een Nederlandstalig college en een Franstalig college.

Elk college telt:

- elf magistraten die door hun gelijken worden verkozen en die bij de HRJ worden aangewezen volgens de door de wet bepaalde regels van territoriale vertegenwoordiging (niveau van het rechtsgebied van het hof van beroep) en van categoriale vertegenwoordiging (zetel, openbaar ministerie, hoger beroep);
- elf niet-magistraten die door de Senaat worden aangewezen wegens hun beroepservaring van minstens tien jaar die nuttig is voor de opdracht van de HRJ (4 advocaten, 3 hoogleraren aan een

universiteit of een hogeschool, 4 leden uit het maatschappelijk middenveld). De groep niet-magistraten telt per college ten minste vier leden van elk geslacht.

De leden zetelen op de HRJ voor een **periode van vier jaar** vanaf hun installatie. Ze leggen geen verantwoording af aan een externe instantie, maar enkel aan de eigen algemene vergadering.

1.2. ORGANISATIE

Vier leden – een lid-magistraat en een lid-niet-magistraat uit elk taalcollege – worden door de algemene vergadering verkozen om het **Bureau van de HRJ** te vormen. De leden van het Bureau oefenen een voltijdse functie uit binnen de HRJ, terwijl de andere HRJ-leden er zitting houden naargelang de werkzaamheden die er worden verricht.

Het **voorzitterschap van de HRJ** wordt gedurende het vierjarig mandaat afwisselend uitgeoefend door elk van de vier leden van het Bureau van de HRJ voor een termijn van een jaar.

Binnen elk taalcollege van de HRJ zijn twee commissies ingericht:

- een **benoemings- en aanwijzingscommissie** (BAC), samengesteld uit 14 leden (7 magistraten en 7 niet-magistraten), die de bevoegdheden uitoefent als bedoeld onder **Titel III Loopbaan**,
- een **advies- en onderzoekscommissie** (AOC), samengesteld uit 8 leden (4 magistraten en 4 niet-magistraten), die de bevoegdheden uitoefent als bedoeld onder **Titel IV Advies** en **Titel V Controle**.

Elke commissie wordt voorgezeten door het bureaulid van de HRJ dat er deel van uitmaakt. Voor de uitoefening van enkele van hun bevoegdheden zetelen de respectievelijke Nederlandstalige en Franstalige commissies samen. We spreken dan van de **Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie** en de **Verenigde advies- en onderzoekscommissie**.

1.3. 44 NIEUWE LEDEN – HET ZESDE MANDAAT VAN DE HRJ (2020-2024)

In september 2020 had het vijfde mandaat (2016-2020) moeten verstrijken en hadden 44 nieuwe leden moeten aantreden.

De oproep tot de kandidaten-magistraten werd op 10 januari 2020 door de HRJ bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. De verkiezingen waren gepland op vrijdag 24 april 2020. Op die dag hadden de kiesgerechtigde magistraten (+/- 2400) zich dus allen naar het stembureau in hun gerechtelijk arrondissement moeten – er is namelijk stemplicht – begeven om hun stemmen uit te brengen op papieren stembiljetten, waarna deze stembiljetten naar de HRJ hadden moeten worden gebracht om de dag erna te worden geteld door twee telbureaus en de algemene vergadering had moeten samen komen om de verkozenen aan te duiden.

Op 11 maart 2020 verklaarde de Wereldgezondheidsorganisatie dat de Covid-19-epidemie was uitgegroeid tot een pandemie. Enkele dagen later ging België in lockdown.

Het Bureau van de HRJ zag zich genoodzaakt om aan de minister van Justitie te vragen de nodige maatregelen te nemen om de verkiezingen van vrijdag 24 april 2020 uit te stellen. De verkiezingen van de leden-magistraten

van de Hoge Raad voor de Justitie werden bij Koninklijk besluit nr. 6 van 16 april 2020¹ uitgesteld naar vrijdag 25 september 2020.

Tegelijkertijd werden voorbereidingen getroffen om de verkiezingen op die nieuwe datum eventueel elektronisch te kunnen organiseren. Het koninklijk besluit van 22 augustus 2020² heeft deze mogelijkheid ingeschreven in het koninklijk besluit van 15 februari 1999 dat de verkiezingsprocedure regelt.

Gelet op de aanhoudende gezondheids crisis, maar ook om de verkiezingsprocedure te moderniseren, heeft het Bureau van de HRJ vervolgens beslist van deze mogelijkheid gebruik te maken en de stemming inderdaad elektronisch, en dus op afstand, te organiseren. De kiesgerechtigde magistraten konden op 25 september 2020 stemmen van 8.00 u. tot 20.00 u. vanaf elke toestel met internetverbinding, waar ook ter wereld.

De elektronische verkiezingen en stemopneming verliepen vlekkeloos:

Er waren in totaal 2.391 kiesgerechtigde magistraten, dat waren er 77 minder dan bij de vorige verkiezingen in 2016. Om geldig te stemmen diende elke kiezer 3 stemmen uit te brengen waarvan ten minste één voor een kandidaat van de zittende magistratuur, één voor een kandidaat van het openbaar ministerie en één voor een kandidaat van elk geslacht.

2.230 (93, 27 %) van de kiesgerechtigde magistraten namen deel aan de verkiezingen. Het elektronisch systeem liet niet toe ongeldig te stemmen. Er waren 2.194 geldige stembiljetten. Slechts 36 personen brachten een blanco stem uit.

161 kiezers hebben dus, ondanks de stemplicht, niet deelgenomen aan de verkiezingen. Dat waren er 39 meer dan bij de vorige verkiezingen in 2016.

Ondanks het geringer aantal kiesgerechtigden (-77) en het iets grotere aantal niet-deelnemers (+39), waren er meer geldige stembiljetten (+ 62) bij deze verkiezingen in 2020.

De resultaten van de verkiezingen kan u raadplegen op de website van de HRJ³.

Er waren 24 Nederlandstalige kandidaten: 16 kandidaten van de zittende magistratuur en 8 kandidaten van het openbaar ministerie. 10 van de 24 kandidaten waren vrouwen.

Van de 11 Nederlandstalige verkozen magistraten behoren er 5 tot de zittende magistratuur en 6 tot het openbaar ministerie. 7 mannen en 4 vrouwen werden verkozen.

Er waren 19 Franstalige kandidaten: 10 kandidaten van de zittende magistratuur en 9 van het openbaar ministerie. 8 van de 19 kandidaten waren vrouwen.

Van de 11 Franstalige verkozen magistraten behoren er 5 tot de zittende magistratuur en 6 tot het openbaar ministerie. 7 mannen en 4 vrouwen werden verkozen.

¹ Koninklijk besluit nr. 6 van 16 april 2020 betreffende uitstel in de aanstelling van de leden van de Hoge Raad voor de Justitie (B.S., 17 april 2020)

² Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 15 februari 1999 houdende de vaststelling van de verkiezingsprocedure voor de ledenmagistraten van de Hoge Raad voor de Justitie (B.S., 27 augustus 2020)

³ <https://hrj.be/admin/storage/hrj/election-verkiezing.pdf>

Op 13 oktober 2020 heeft de Senaat de 22 leden niet-magistraten van de Hoge Raad voor de Justitie benoemd. De resultaten kan u raadplegen op de website van de Senaat⁴.

De minister van Justitie heeft de lijst van de 44 nieuwe leden en hun opvolgers bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 30 oktober 2020.

Op 25 november 2020 heeft de Hoge Raad voor de Justitie de bureauleden aangewezen en op 2 december 2020 de commissies samengesteld.

Op 10 december 2020 heeft de HRJ de samenstelling van het Bureau en van zijn commissies bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. Deze bekendmaking geldt als installatie van de HRJ.

Samenstelling van het Bureau en de Commissies

Bureauleden : Vanessa de FRANQUEN, Valerie DELFOSSE, Lucia DRESER, Frank FRANCEUS.

Leden van de **Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie**: Lucia DRESER, voorzitter, Joke BAECK, Carl BERGEN, Filip CLAES, Els HERREGODTS, Chantal LANSSENS, Walter MULS, Nick PEETERS, Gunter STEVENAERT, Piet Taelman, Pierre THIRIAR, Bernard TILLEMANN, Daniel VAN DEN BOSSCHE en Charlotte VERHAEGHE, leden.

Leden van de **Nederlandstalige advies- en onderzoekscommissie**: Frank FRANCEUS, voorzitter, Sonja BECO, Jorn DANGREAU, Isabelle DE TANDT, Saskia KERKHOF, Bruno LIETAERT, Hilde MELOTTE en Ben PIETERS, leden.

Leden van de **Franstalige benoemings- en aanwijzingscommissie**: Vanessa de FRANQUEN, voorzitter, Jean-Baptiste ANDRIES, Najat ARBIB, Catherine BADOT, Jean-Michel DEMARCHE, Pedro FERREIRA MARUM, Xavier GHUYSEN, Elvira HEYEN, Philippe LAMBRECHT, Eric LEMMENS, Emmanuel MATHIEU, Julien MOINIL, Pierre NICAISE en André RISOPOULOS, leden.

Leden van de **Franstalige advies- en onderzoekscommissie**: Valerie DELFOSSE, voorzitter, Françoise COLLIN, André DELHEZ, Joseph GEORGE, Christine GUILLAIN, Hervé LOUVEAUX, Florence REUSENS en Thierry WERQUIN, leden.

Beurtrol voor het voorzitterschap van de Hoge Raad en de Colleges

Het voorzitterschap van de Hoge Raad wordt achtereenvolgens bekleed door:

- het 1e jaar : Vanessa de FRANQUEN;
- het 2e jaar: Lucia DRESER
- het 3e jaar: Valerie DELFOSSE
- het 4e jaar: Frank FRANCEUS

---

⁴ https://www.senate.be/www/?Mlval=/index_senate&MENUID=51000&LANG=nl&PAGE=/event/20201013-High_Council_of_Justice/20201013-High_Council_of_Justice_nl.html

Het voorzitterschap van het **Nederlandstalige College** wordt achtereenvolgens bekleed door:

- de eerste twee jaar: Frank FRANCEUS
- de volgende twee jaar: Lucia DRESER.

Het voorzitterschap van het **Franstalige College** wordt achtereenvolgens bekleed door:

- de eerste twee jaar: Valerie DELFOSSE
- de volgende twee jaar: Vanessa de FRANCOUEN.

2. | BELEID

De HRJ heeft de cruciale opdracht om het vertrouwen van de burger in justitie te herstellen door bij te dragen aan een efficiëntere en effectievere justitie.

Naast de dagelijkse uitvoering van de activiteiten die hem bij wet zijn toevertrouwd, besliste de HRJ om zich per mandaat te **richten op bepaalde thema's** om verder bij te dragen tot het herstel van het vertrouwen van de burger. Gezien het nieuwe mandaat een aanvang heeft genomen in december 2020, zal de algemene vergadering een nieuw meerjarenplan aannemen in 2021.

Het krokusplan, dat het meerjarenplan van de HRJ voor de periode 2017 - 2020 vormde, is als bijlage bij dit jaarverslag gevoegd.

3. | LOOPBAAN

In België kan men in principe⁵ alleen magistraat worden door te slagen voor een examen.

Er zijn drie soorten examens om *effectief magistraat* te worden: het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage, het examen inzake beroepsbekwaamheid en het mondelinge evaluatie-examen.

Om *plaatsvervangend* rechter en *plaatsvervangend* raadsheer te worden, moet de kandidaat eveneens slagen voor een examen.

Deze verschillende examens worden ingericht door de Hoge Raad voor de Justitie. Wie voor een magistratenexamen geslaagd is en desgevallend de stage doorlopen heeft, wordt niet automatisch magistraat. Een laureaat moet wachten tot een vacante plaats verschijnt in het *Belgisch Staatsblad*. Vanaf dat moment heeft de laureaat twintig dagen om zich kandidaat te stellen. De Hoge Raad voor de Justitie kiest de meest geschikte kandidaat en draagt hem of haar voor aan de Koning voor een benoeming in een vacature van magistraat of een aanwijzing in een mandaat van korpschef.

Zoals in alle sectoren van de samenleving staat het belang van een goede (na)vorming voor magistraten buiten kijf. De Hoge Raad voor de Justitie bepaalt de algemene richtlijnen voor de gerechtelijke stage en de permanente opleiding van de magistraten. Sinds 2008 wordt de opleiding niet meer verzorgd door de Hoge Raad, maar door het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding (IGO).

---

⁵ De enige uitzondering op deze regel is vervat in artikel 207, § 3, alinea 4 van het Gerechtelijk Wetboek. Dat bepaalt dat diegenen die beschikken over "ten minste vijftien jaar nuttige beroepservaring die blijk geeft van gespecialiseerde kennis van het economisch, financieel of marktenrecht", kunnen benoemd worden tot raadsheren in het hof van beroep te Brussel, die bij voorrang zitting nemen in het Marktenhof. Door een wetwijziging van 2016 werd dus een vierde toegangsweg tot de magistratuur gecreëerd die niet afhankelijk is van het slagen voor een examen dat de Hoge Raad voor de Justitie organiseert.

3.1. EXAMENS

3.1.1. Vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage

Het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage is bedoeld voor jonge juristen met weinig beroepservaring (minimum twee jaar juridische ervaring) die snel een loopbaan als magistraat willen beginnen. Dit is een onrechtstreekse toegangspoort tot de magistratuur omdat de geslaagden eerst nog met succes een stage moeten doorlopen, voor ze kunnen solliciteren voor een vacante plaats.

Aan het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage namen tijdens het gerechtelijk jaar 2020-2021 (oproep tot kandidaatstelling bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 15 december 2020)⁶ 123 Nederlandstalige kandidaten, 122 Franstalige kandidaten en 1 Duitstalige kandidaat deel.

35 Nederlandstalige kandidaten (of 28,5%) en 31 (of 25,4%) Franstalige kandidaten zijn geslaagd. In het *Belgisch Staatsblad* van 21 mei 2021 werd het aantal openstaande plaatsen voor gerechtelijk stagiairs met het oog op indiensttreding op 1 oktober 2021 bekendgemaakt: 35 Nederlandstalige plaatsen en 35 Franstalige plaatsen.

DEELNEMERS		PROFIEL GESLAAGDEN	
Aantal	245	Aantal	66
Man	26%	Man	30%
Vrouw	74%	Vrouw	70%
Gem. leeftijd	31 jaar	Gem. leeftijd	30 jaar
Balie-ervaring	65%	Balie-ervaring	83%

3.1.2. Examen inzake beroepsbekwaamheid

Het examen inzake beroepsbekwaamheid kan worden beschouwd als een 'rechtstreekse' toegang tot de magistratuur. Dit examen is bedoeld voor ervaren juristen (minimum vier jaar juridische ervaring). De laureaten moeten een beroepservaring van ten minste vijf jaar kunnen doen gelden om nuttig te kunnen solliciteren voor een plaats bij het Openbaar Ministerie, en tien jaar voor een plaats bij de zetel.

Wie slaagt in dit examen ontvangt een getuigschrift van beroepsbekwaamheid dat zeven jaar geldig is.

In 2020 werd het (Nederlandstalig en Franstalig) examen inzake beroepsbekwaamheid eenmaal georganiseerd (de oproepen voor kandidaten werden bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 16 december 2019 en 5 mei 2020).

Aantal deelnemers aan dit examen:

- 152 Nederlandstalige kandidaten;
- 100 Franstalige kandidaten;
- 1 Duitse kandidaat.

⁶De rangschikking van de laureaten werd gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 11 juni 2021.

Aantal laureaten:

- 32 Nederlandstalige laureaten (of 21%);
- 21 (of 21%) Franstalige laureaten.
- 1 Duitse kandidaat.

DEELNEMERS		PROFIEL GESLAAGDEN	
Aantal	252	Aantal	54
Man	33%	Man	35%
Vrouw	67%	Vrouw	65%
Gem. leeftijd	39 jaar	Gem. leeftijd	37 jaar
Balie-ervaring	86%	Balie-ervaring	93%

3.1.3. Mondelinge evaluatie-examen

Het mondelinge evaluatie-examen, dat gewoonlijk 'de derde toegangsweg' wordt genoemd, is bedoeld voor ervaren juristen.

Om te kunnen deelnemen moet men gedurende 20 jaar advocaat zijn geweest in hoofdberoep of minstens 15 jaar advocaat zijn geweest in hoofdberoep en minstens vijf jaar een functie hebben bekleed die een gedegen kennis van het recht vereist. Het mondelinge evaluatie-examen wordt tweemaal per jaar georganiseerd. De geslaagden kunnen zich gedurende drie jaar kandidaat stellen voor een vacante betrekking als magistraat, te rekenen vanaf de datum van de afgifte van hun machtiging.

Het aantal personen dat via deze weg tot de magistratuur kan toetreden, is per rechtsgebied beperkt tot 12%, naargelang het geval, van het totaal aantal vrederechters en rechters in de politierechtbank van het rechtsgebied van het hof van beroep (art. 187ter van het Gerechtelijk Wetboek), van het totaal aantal rechters bij de rechtbanken van eerste aanleg, de ondernemingsrechtbanken en de arbeidsrechtbanken gelegen in het rechtsgebied van het hof van beroep of van het arbeidshof (art. 191ter van het Gerechtelijk Wetboek) of van het totaal aantal substituut-procureurs des Konings en substituut-arbeidsauditeurs van het rechtsgebied van het hof van beroep of van het arbeidshof (art. 194ter van het Gerechtelijk Wetboek).

In 2020 waren er 9 Nederlandstalige en 13 Franstalige deelnemers aan het mondelinge evaluatie-examen.

Er slaagden 2 Nederlandstalige kandidaten (hetzij een slaagpercentage van 22%) en 2 Franstalige kandidaten (hetzij een slaagpercentage van 15%).

DEELNEMERS		PROFIEL GESLAAGDEN	
Aantal	22	Aantal	4
Man	82%	Man	75%
Vrouw	18%	Vrouw	25%
Gem. leeftijd	55 jaar	Gem. leeftijd	56 jaar
Balie-ervaring	28 jaren	Balie-ervaring	30 jaren

3.1.4. Examen dat toegang verleent tot het ambt van plaatsvervangend rechter en plaatsvervangend raadsheer

Dit examen, ingevoerd bij wet van 23 maart 2019⁷, wordt tweemaal per jaar georganiseerd. De laureaten kunnen zich gedurende een periode van zeven jaar na afgifte van hun getuigschrift van beroepsbekwaamheid kandidaat stellen voor een vacante plaats van plaatsvervangend rechter of plaatsvervangend raadsheer.

In het jaar 2020 namen 69 Nederlandstalige kandidaten en 49 Franstalige kandidaten deel aan het examen (de oproepen voor kandidaten werden bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 17 januari 2020 en 14 september 2020).

Er waren 34 Nederlandstalige laureaten (of een slaagpercentage van 49%) en 18 Franstalige laureaten (of een slaagpercentage van 37%).

DEELNEMERS		PROFIEL GESLAAGDEN	
Aantal	118	Aantal	52
Man	47%	Man	52%
Vrouw	53%	Vrouw	48%
Gem. leeftijd	40 jaar	Gem. leeftijd	40 jaar
Gerechtigd recht	81%	Gerechtigd recht	71%
Strafprocesrecht	19%	Strafprocesrecht	29%
Balie-ervaring: 13 jaren		Balie-ervaring: 15 jaren	

3.1.5. Beleid, evoluties en perspectieven

Vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage en examen inzake beroepsbekwaamheid

Het programma van het examen inzake beroepsbekwaamheid georganiseerd in 2020 werd bekrachtigd bij ministerieel besluit van 22 juli 2019, gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 9 september 2019. De programma's van het examen inzake beroepsbekwaamheid en van het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage voor het gerechtelijk jaar 2020-2021 werden bekrachtigd bij ministerieel besluit van 24 augustus 2020, dat op 31 augustus 2020 in het *Belgisch Staatsblad* werd gepubliceerd.

In verband met die programma's benadrukken we de volgende punten:

- Sinds 2013 worden het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage en het examen inzake beroepsbekwaamheid georganiseerd op een wijze die meer de nadruk legt op het 'kunnen' van een kandidaat-magistraat, eerder dan op het 'kennen'. Deze examenvorm werd behouden voor de betrokken periode. Met deze examenvorm wordt onder meer gepeild naar het juridisch denkvermogen van de kandidaten, naar hun vermogen om een casus te analyseren en, rekening houdend met alle elementen die eigen zijn aan dat praktijkgeval, een (juridisch) correcte oplossing naar voren te schuiven die tevens een maatschappelijk effectieve oplossing is. Vanuit dit opzicht wordt van de kandidaten verwacht dat zij bij het

⁷ Wet van 23 maart 2019 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op een betere werking van de rechterlijke orde en van de Hoge Raad voor de Justitie. (BS 29 maart 2019), in werking getreden op 1 januari 2020.

formuleren van de (juridische) oplossing optimaal rekening houden met de specifieke en breed-maatschappelijke context die de casus kenmerkt.

De beide examens bestaan uit twee onderdelen, een schriftelijke proef en een mondelinge proef.

- **De psychologische testen**, die worden toevertrouwd aan externe experts, werden behouden in het kader van de examens inzake beroepsbekwaamheid in 2020 en het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage van de zittijd 2020-2021. Deze testen kunnen cognitief-analytische testen en/of een persoonlijkheidsvragenlijst omvatten. De resultaten van deze testen worden gevalideerd tijdens een diepte-interview met de kandidaat en worden vervolgens neergeschreven in een rapport met het oog op de mondelinge proef. De psychologische proeven zijn erop gericht om de examencommissie een beeld te verschaffen van bepaalde competenties waarover de kandidaten beschikken, dit in het licht van de vaardigheden die mogen verwacht worden van een magistraat (adequaat omgaan met macht, besluitvaardigheid, stressbestendigheid, enz.) en dienen dus ter voorbereiding van het mondelinge deel van het examen. De examenprogramma's bieden de juryleden de mogelijkheid om de resultaten van de psychologische proeven in aanmerking te nemen om de beslissing betreffende de kandidaat te motiveren.
- Sedert 2017 zijn de programma's voor het examen inzake beroepsbekwaamheid en het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage lichtjes gewijzigd wat het mondeling examengedeelte betreft. Het is tevens mogelijk om de kandidaten te bevragen over '**het statuut en de deontologie van de magistraten**'. Het aspect 'deontologie' werd ingevoerd om tegemoet te komen aan de aanbevelingen die de Groep van Staten tegen Corruptie (GRECO – Raad van Europa) had geformuleerd in het kader van de vierde evaluatiecyclus, gericht op de preventie van corruptie van parlementsleden, rechters en procureurs.
- Sinds de inwerkingtreding van de Potpourri V-wet⁸ is het aantal deelnames aan het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage en aan het examen inzake beroepsbekwaamheid beperkt. Na **vijf vruchteloze** pogingen wordt een kandidaat uitgesloten van iedere verdere deelname. Het doel van deze maatregel is om beter voorbereide kandidaten voor de examens aan te trekken.

Mondelinge evaluatie-examen

Het programma van het mondelinge evaluatie-examen werd lichtjes aangepast in 2020. De verhoorgroepen werden afgeschaft en de kandidaat wordt nu gehoord door de plenaire benoemings- en aanwijzingscommissie. Op die manier wordt de evaluatie van de juridische kennis en de persoonlijke vaardigheden van de kandidaat geoptimaliseerd vermits elk commissielid aanwezig is bij alle gesprekken met de kandidaat.

Het is ook zo dat de kandidaten sinds 2017 bevrraagd worden over hun kennis van het 'statuut en de deontologie van de magistraat'. De redenen hiervoor vindt u in bovenstaand punt (aanbeveling GRECO).

Het nieuwe examenprogramma werd bekrachtigd bij ministerieel besluit van 24 augustus 2020, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 31 augustus 2020.

⁸ Wet van 6 juli 2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijk recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie (BS 24 juli 2017), in werking getreden op 3 augustus 2017.

Examen dat toegang verleent tot het ambt van plaatsvervangend rechter en plaatsvervangend raadsheer

Dit examen is een nieuwe bevoegdheid die aan de HRJ werd toegewezen.

Ter herinnering, in 2017 heeft de minister van Justitie aan de HRJ gevraagd een advies te verlenen over de aanbevelingen die de Groep van Staten tegen Corruptie (GRECO – Raad van Europa⁹) had geformuleerd in het kader van de Vierde Evaluatiecyclus, gericht op de preventie van corruptie van parlementsleden, rechters en procureurs en op de diverse voorstellen voor de implementatie van die aanbevelingen in de Belgische rechtsorde.

Het verzoek tot advies vanwege de minister had voornamelijk betrekking op de aanbevelingen op het vlak van de hervorming van de inschakeling van de plaatsvervangende rechters (*aanbeveling X.*).

In verband hiermee drong de GRECO aan op "een hervorming van de voorwaarden om een beroep te doen op de plaatsvervangende rechters in artikel 87 van het *Gerechtig Wetboek* (en eventueel de plaatsvervangende magistraten in artikel 156bis van het *Gerechtig Wetboek*) die de functie van rechter of procureur moeten waarnemen (paragraaf 83)".

In zijn advies, goedgekeurd door de algemene vergadering op 21 juni 2017¹⁰, herhaalt de HRJ de voorstellen die hij reeds had geformuleerd in zijn adviezen van 2006¹¹ en 2011¹², met name:

- o De afschaffing van het thans van toepassing zijnde systeem van het beroep op de plaatsvervangende rechters;
- o Bij gebrek aan afschaffing, de invoering van een globale hervorming, die de volgende maatregelen inhoudt:
  - Uitzonderlijk en beperkt beroep op plaatsvervangende rechters/raadsheren, gericht op de tijdelijke vervanging van rechters wanneer zij verhinderd zijn of wanneer de bezetting niet volstaat om de rechtbank samen te stellen.
  - Onmogelijkheid voor plaatsvervangende rechters/raadsheren om leden van het Openbaar Ministerie te vervangen.
  - Invoeren van een toegangsexamen door de HRJ.
  - Invoeren van een verplichte basisopleiding, met inbegrip van de regels inzake deontologie.
  - verbod voor plaatsvervangende rechters/raadsheren om zitting te nemen tijdens een terechtzitting in de loop waarvan zij rechtstreeks of via een tussenpersoon optreden als raadsman voor de partijen die betrokken zijn in een geschil.

De wet van 23 maart 2019 tot wijziging van het *Gerechtig Wetboek* met het oog op een betere werking van de rechterlijke orde en van de Hoge Raad voor de Justitie¹³ behoudt het systeem van plaatsvervangende rechters en raadsheren, maar hervormt het zoals hoger vermeld.

Het programma van het examen dat toegang geeft tot het ambt van plaatsvervangend rechter en plaatsvervangend raadsheer werd bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 17 januari 2020¹⁴. De proeven hebben betrekking op de kennis van de rechtspleging (gerechtelijk recht of strafprocesrecht, naargelang de keuze van de kandidaat).

Het nieuwe stelsel is in werking getreden op 1 januari 2020.

⁹ GRECO is een orgaan van de Raad van Europa. Zie: www.coe.int/en/web/greco.

¹⁰ <https://hrj.be/nl/publicaties/2017/advies-over-de-aanbevelingen-van-de-groep-van-staten-tegen-corruptie-greco-aan-belgie-in-het-kader-van-de-vierde-evaluatiecyclus-gericht-op-de-preventie-van-corruptie-van-parlementsleden-rechters-en-p>

¹¹ <https://hrj.be/nl/publicaties/2006/ambtshalve-advies-over-de-plaatsvervangende-rechters->

¹² <https://hrj.be/nl/publicaties/2011/advies-over-de-plaatsvervangende-rechters>

¹³ BS van 29 maart 2019.

¹⁴ Ministerieel besluit van 25 december 2019 houdende de bekrachtiging van het programma van het examen dat toegang verleent tot het ambt van plaatsvervangend rechter en van plaatsvervangend raadsheer (BS 17 januari 2020).

Sensibiliseren en informeren

Door de COVID-19-pandemie hebben de universiteiten in 2020 geen **jobinfo beurzen** voor de rechtenstudenten kunnen organiseren. Gewoonlijk is de Hoge Raad voor de Justitie daarop aanwezig om informatie te geven over de examens die hij organiseert en over de loopbaanmogelijkheden binnen de magistratuur. De Hoge Raad voor de Justitie heeft om dezelfde reden geen **algemene informatiesessies** kunnen organiseren voor de kandidaten die zich ingeschreven hebben voor de examens.

Opdat de kandidaten zich optimaal zouden kunnen voorbereiden, zijn diverse documenten op de website van de Hoge Raad voor de Justitie beschikbaar gesteld zoals PowerPointpresentaties van de verschillende examens, enkele goede examenkopijen van vorige jaren (Franstalige commissie) of een tijdsplanning van de examens zodat (potentiële) kandidaten ruimschoots op voorhand kunnen inschatten op welke tijdstippen zij zich dienen vrij te maken voor de diverse proeven.

Evoluties en vooruitzichten¹⁵

Er waren meer inschrijvingen voor het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage 2020-2021 dan vorig jaar (245 inschrijvingen ten opzichte van 226 voor de zittijd 2019-2020, van 227 voor de zittijd 2018-2019, 258 voor de zittijd 2017-2018, 324 voor de zittijd 2016-2017, 382 voor de zittijd 2015-2016 en 463 voor de zittijd 2014-2015). De daling ten opzichte van de cijfers van 2014-2015 blijft evenwel sterk.

Dankzij een tweede oproep voor kandidaten voor het examen inzake beroepsbekwaamheid dat in 2020 werd georganiseerd, waren er 366 inschrijvingen, ten opzichte van 275 voor de eerste zittijd 2019, 242 voor de tweede zittijd 2019, 344 voor de zittijd 2018, 471 voor de zittijd 2017, 519 voor de zittijd 2016 en 552 voor de zittijd 2015.

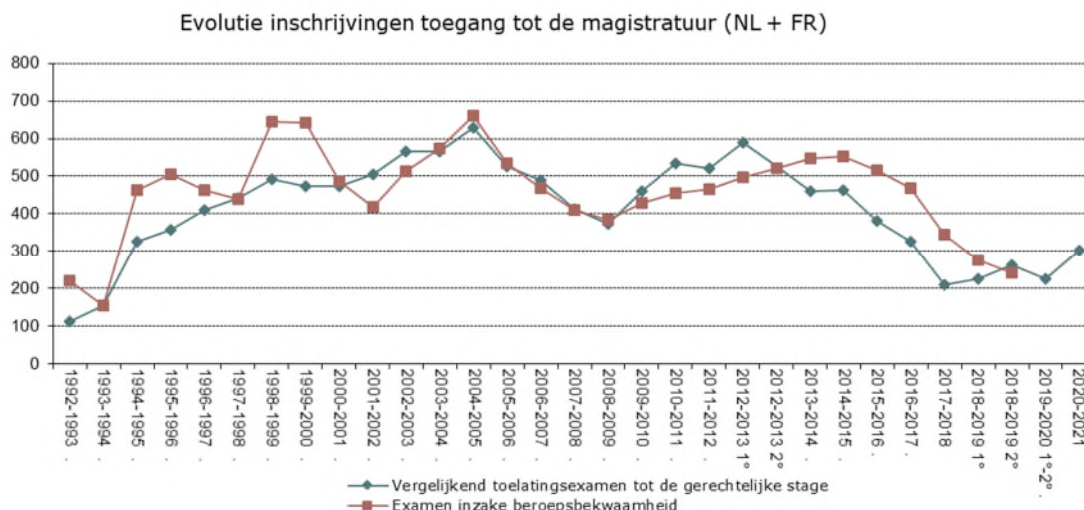
Omdat er geen verklaring was voor het sinds 2014 steevast *quasi* dalend aantal inschrijvingen voor de examens, heeft de Hoge Raad voor de Justitie in 2018 in samenwerking met OVB en OBFGE een **peiling**¹⁶ georganiseerd bij 500 advocaten om inzage te krijgen in dit duidelijke gebrek aan interesse voor de magistratuur. Uit deze peiling is gebleken dat advocaten, ondanks de daling van de afgelopen jaren, nog steeds sterk geïnteresseerd zijn, met een uitgesproken voorkeur voor de zittende magistratuur. Toch is het zo dat steeds minder advocaten de stap naar de magistratuur zetten. Zowel ten noorden als ten zuiden van het land verklaren advocaten dat het intellectuele aspect en de belangrijke maatschappelijke rol van de magistraat het beroep aantrekkelijk maakt. Toch volstaan die elementen niet om de negatievere indruk te compenseren die de advocaten hebben van de dagelijkse uitoefening van de functie en meer bepaald van de omgeving, de arbeidsvoorwaarden en de financiële voorwaarden. Ook de talrijke hervormingen van de rechterlijke organisatie (beheersautonomie, mobiliteit, ...) lijken hen af te schrikken.

Aangezien potentiële kandidaten hierdoor afgeschrikt worden, moeten alle actoren en beleidsmakers, inclusief natuurlijk en vooral politici, grondig nadenken over manieren om de magistratuur, essentiële functie voor de goede en correcte organisatie van onze democratie, opnieuw aantrekkelijk te maken voor veelbelovende profielen.

De Hoge Raad voor de Justitie blijft bewustmakings- en voorlichtingsacties voeren om nieuwe kandidaat-magistraten aan te trekken.

¹⁵ De cijfers weergegeven in dit onderdeel betreffen globale cijfers (Nederlandstalige + Franstalige kandidaten).

¹⁶ De volledige resultaten van de peiling zijn beschikbaar op de website van de HRJ: <https://hrj.be/nl/nieuws/2018/15-het-jeugdrecht-nog-uit-te-leggen-aan-de-burger->

Het merendeel van de deelnemers komt van de balie, zowel voor het toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage (65%) als voor het examen inzake beroepsbekwaamheid (86%). Van de laureaten komt 83% van de balie voor het toelatingsexamen, terwijl het examen inzake beroepsbekwaamheid 93% advocaten aantrekt. De meeste deelnemers aan de examens zijn vrouwen (74% vrouwen tegenover 26% mannen voor het toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage en 66% vrouwen tegenover 34% mannen voor het examen inzake beroepsbekwaamheid). Het aantal geslaagden is als volgt verdeeld: we zien 70% vrouwen en 30% mannen die geslaagd zijn voor het toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage en 65% vrouwen en 35% mannen die geslaagd zijn voor het examen inzake beroepsbekwaamheid. Die tendens (vervrouwelijking) zien we ook op Europees niveau.

Voor het mondelinge evaluatie-examen (derde weg) werd volgende verhouding vastgesteld: 75% van de laureaten zijn mannen en 25% zijn vrouwen.

De laureaten van het toelatingsexamen tot het ambt van plaatsvervangend rechter en plaatsvervangend raadsheer zijn als volgt verdeeld: 52% van de laureaten zijn mannen en 48% zijn vrouwen (47% van de deelnemers zijn mannen, tegenover 53% vrouwen).

Modernisering van de examenprocedures

Sinds 2013 worden de schriftelijke proeven van de examens via **computer** afgenomen. Hiervoor wordt jaarlijks een specifiek budget vrijgemaakt, teneinde gebruik te kunnen maken van de infrastructuur van SELOR. De budgettaire impact hiervan is belangrijk en bedroeg ca. 40.000 euro voor de examens die in dit rapport worden vermeld (497 kandidaten)¹⁷. De samenstelling van de examendossiers en de verbetering van de examenkopijen blijft uiteraard een exclusieve bevoegdheid van de leden van de benoemings- en aanwijzingscommissies¹⁸. De overstap naar geïnformatiseerde proeven is een significante verbetering voor het comfort van de kandidaten en biedt ook voordelen voor de leden van de examenjury's.

¹⁷ De kostprijs bedraagt +/- 80 euro per kandidaat.

¹⁸ Met uitzondering van de Duitstalige kandidaten, waarvan de examenkopij overeenkomstig artikel 259bis-10, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek wordt verbeterd door een groep Duitstalige experts. Opgemerkt wordt dat, na de verbetering, de groep experts een rapport opmaakt ten behoeve van de examenjury, die soeverein is in zijn beoordeling in het kader van de deliberatie.

Wij herinneren eraan dat de Hoge Raad voor de Justitie, na de wijziging van het koninklijk besluit van 21 september 2000¹⁹, een **vereenvoudigde en gemoderniseerde** inschrijvingsprocedure voor de examens heeft ingevoerd. De kandidaten dienen zich online in te schrijven via de website van de Hoge Raad voor de Justitie en kunnen er eveneens de vereiste documenten downloaden. Deze procedure is in werking sinds september 2015.

Bovendien worden bepaalde documenten, zoals het diploma, na de inwerkingtreding van de zogenaamde 'only once-wet' in januari 2016²⁰ niet meer opnieuw gevraagd indien zij reeds eerder werden overgemaakt.

3.2. BENOEMINGEN EN AANWIJZINGEN

3.2.1. Inleiding

De benoemings- en aanwijzingscommissies van de Hoge Raad voor de Justitie dragen de magistraten voor die benoemd of 'aangewezen' (in het geval van korpschefs) worden door de Koning (lees: de minister van Justitie).

Na de dossiers te hebben onderzocht en de kandidaten te hebben gehoord, kan de commissie:

- ofwel een kandidaat voordragen, omdat zij met de vereiste tweederdemeerderheid van de uitgebrachte stemmen van oordeel is dat hij over de voor de functie vereiste kwaliteiten en competenties beschikt;
- ofwel geen enkele kandidaat voordragen (in welk geval de vacante plaats door de Federale Overheidsdienst Justitie in voorkomend geval opnieuw wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*).

De voordracht wordt meegedeeld aan de minister van Justitie.

Vervolgens kan de Koning:

- ofwel de keuze van de commissie 'bekrachtigen' door de kandidaat te benoemen;
- ofwel deze voordracht weigeren en zijn beslissing met redenen omkleeden (in welk geval het dossier opnieuw wordt bezorgd aan de commissie, die een nieuwe beslissing moet nemen);
- ofwel de beslissing niet nemen binnen de voorgeschreven termijn van 50 dagen na ontvangst van het proces-verbaal van voordracht; in dat geval beschikt de commissie over een termijn van 15 dagen om een aanmaning aan de Koning te betekenen; wanneer de Koning binnen 15 dagen na de betekening geen beslissing neemt, staat zijn weigering gelijk met een afwijzende beslissing waartegen beroep openstaat bij de Raad van State, en wordt de vacature opnieuw bekendgemaakt.

Voordrachten worden slechts uitzonderlijk geweigerd.

We merken op dat voor een aantal in het *Belgisch Staatsblad* vacant verklaarde plaatsen geen enkele kandidatuur wordt ingediend. Deze plaatsen worden, in voorkomend geval, opnieuw gepubliceerd door de FOD Justitie.

De toelichting bij de activiteiten van de benoemings- en aanwijzingscommissies heeft enkel betrekking op de vacante plaatsen waarvoor kandidaturen worden ingediend en waarvoor de dossiers worden overgemaakt aan de bevoegde commissies.

¹⁹ Koninklijk besluit van 23 augustus 2015 tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 september 2000 tot vaststelling van de wijze en de voorwaarden voor de organisatie van het examen inzake beroepsbekwaamheid en van het vergelijkend examen voor toelating tot de gerechtelijke stage.

²⁰ Wet van 5 mei 2014 houdende verankering van het principe van de unieke gegevensverzameling in de werking van de diensten en instanties die behoren tot of taken uitvoeren voor de overheid en tot vereenvoudiging en gelijkenschakeling van elektronische en papieren formulieren.

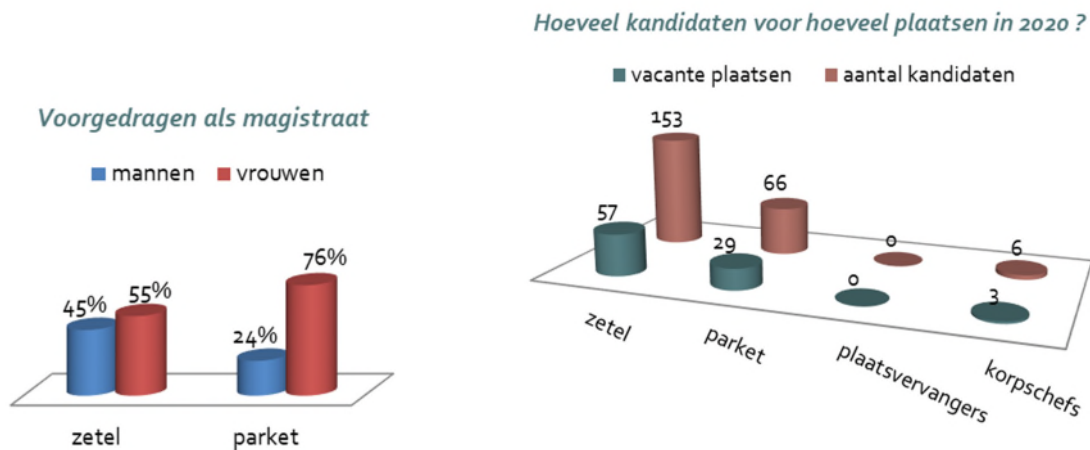
	Aantal voordrachten (CND + BAC + VBAC) **	Aantal benoemingen of aanwijzingen (CND + BAC + VBAC) **	Weigeringen (CND + BAC + VBAC) **
2001	333	307	25
2002	316	308	25
2003	300	294	6
2004	247	245	1
2005	243	239	4
2006	298	293	5
2007	236	234	1
2008	225	225	0
2009	217	216	1
2010	239	232	6
2011	210	204	6
2012	248	244	4
2013	288	288	2
2014	349	348	4
2015	151	148	3
2016	232	230	2
2017	193	196	7
2018	229	229	0
2019	398	398	0
2020	173	173	0

** CND: Franstalige benoemings- en aanwijzingscommissie (*benoemings- en aanwijzingscommissie*)
 BAC: Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie
 VBAC: Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie

3.2.2. Kerncijfers

De Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie (BAC)

De Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie heeft de dossiers van 225 kandidaten voor 89 vacant verklaarde plaatsen²¹ onderzocht, en heeft 70 voordrachten gedaan.

Voor 17 vacante plaatsen heeft de BAC geen enkele kandidaat voorgedragen.

Verschillende redenen kunnen worden aangevoerd voor deze beslissingen:

1. Alle kandidaten werden reeds voor een andere vacante plaats voorgedragen of werden recent op een andere plaats benoemd (8 plaatsen). Wanneer een kandidaat voor meerdere vacante betrekkingen solliciteert en hij reeds voor een van die betrekkingen werd voorgedragen maar nog niet werd benoemd, draagt de benoemingscommissie de betrokken kandidaat niet voor andere vacante plaatsen voor, teneinde een coherent benoemingsbeleid te voeren. Het zou uiteraard weinig zinvol zijn een kandidaat voor te dragen voor een vacante betrekking indien hij waarschijnlijk kort nadien in een andere functie wordt benoemd.
2. De kandidaat voldeed niet aan de benoemingsvoorwaarden (5 plaatsen).
3. De kandidaat leek niet te beschikken over de vereiste vaardigheden en bekwaamheden voor de te begeven functie (4 plaatsen).

In de loop van het jaar 2020 werd geen enkele voordracht geweigerd door de Koning (lees: de minister van Justitie).

1.225 KANDIDATEN

Mannen 39% Vrouwen 61%

Beroepservaring:

43% magistraat, 19% gerechtelijk stagiair, 33% advocaat of 5% andere (jurist in de overheids- of de privésector, bedrijfsjurist, parketjurist, referendaris ...)

70 VOORGEDRAGEN KANDIDATEN

Mannen 37% Vrouwen 63%

Beroepservaring:

37% magistraat, 63% gerechtelijk stagiair, 23% advocaat of 10% andere (jurist in de overheids- of de privésector, bedrijfsjurist, parketjurist, referendaris ...)

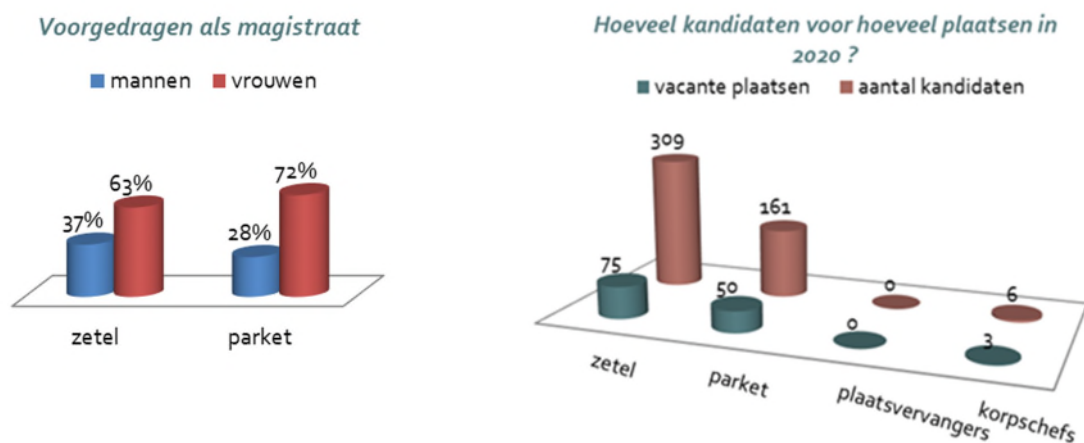
²¹ De statistieken die in deze rubriek worden weergegeven hebben enkel betrekking op de in het *Belgisch Staatsblad* vacant verklaarde plaatsen waarvoor zich kandidaten hebben aangemeld. De plaatsen waarvoor er geen kandidaten zijn, worden niet noodzakelijk overgemaakt aan de HRJ.

De Franstalige benoemings- en aanwijzingscommissie (CND)

De Franstalige benoemings- en aanwijzingscommissie (CND) heeft de dossiers van 476 kandidaten voor 128 vacant verklaarde plaatsen²² onderzocht en heeft 99 voordrachten gedaan.

Voor 27 vacante plaatsen heeft de CND geen enkele kandidaat voorgedragen.

Daar zijn verscheidene redenen voor:

1. Alle kandidaten werden reeds voor een andere vacante plaats voorgedragen of werden recent op een andere plaats benoemd (23 plaatsen). Wanneer een kandidaat voor meerdere vacante betrekkingen solliciteert en hij reeds voor een van die betrekkingen werd voorgedragen maar nog niet werd benoemd, draagt de benoemingscommissie de betrokken kandidaat niet voor andere vacante plaatsen voor, teneinde

²² De statistieken die in deze rubriek worden weergegeven hebben enkel betrekking op de in het *Belgisch Staatsblad* vacant verklaarde plaatsen waarvoor zich kandidaten hebben aangemeld. De plaatsen waarvoor er geen kandidaten zijn, worden niet noodzakelijk overgemaakt aan de HRJ en worden automatisch opnieuw gepubliceerd door de FOD Justitie.

een coherent benoemingsbeleid te voeren. Het zou uiteraard weinig zinvol zijn om een kandidaat voor te dragen voor een vacante betrekking indien hij waarschijnlijk kort nadien wordt benoemd in een ander ambt waarvoor hij werd voorgedragen.

2. De kandidaat leek niet te beschikken over de vereiste vaardigheden en bekwaamheden voor de te begeven functie (2 plaatsen).
3. De enige nuttig voor te dragen kandidaat heeft zijn kandidatuur ingetrokken (2 plaatsen).

In de loop van het jaar 2020 werd geen enkele voordracht geweigerd door de Koning (lees: de minister van Justitie).

476 KANDIDATEN

Mannen 32% Vrouwen 68%

Beroepservaring:

33% magistraat, 45% gerechtelijk stagiair, 15% advocaat of 7% andere (jurist in de overheids- of de privésector, bedrijfsjurist, parketjurist, referendaris ...)

99 VOORGEDRAGEN KANDIDATEN

Mannen 35% Vrouwen 65%

Beroepservaring:

47% magistraat, 29% gerechtelijk stagiair, 16% advocaat of 8% andere (jurist in de overheids- of de privésector, bedrijfsjurist, parketjurist, referendaris ...)

De Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie (VBAC)

De Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie (VBAC) bestaat uit de 14 Franstalige leden van de CND en de 14 Nederlandstalige leden van de BAC; ze volgt de pariteit magistraten/niet-magistraten. Ze is bevoegd om de programma's vast te leggen van het examen inzake beroepsbekwaamheid, van het toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage, van het mondelinge evaluatie-examen en van het toegangsexamen voor het ambt van plaatsvervangend rechter en plaatsvervangend raadsheer, maar ook om, ten behoeve van het Instituut voor gerechtelijke opleiding, de algemene richtlijnen voor de vorming van de magistraten en de gerechtelijke stage voor te bereiden.

De VBAC is ook bevoegd om kandidaten voor te dragen voor een benoeming of een aanwijzing in het gerechtelijk arrondissement Brussel, wanneer de wet vereist dat de kandidaat wettelijk tweetalig is (bv. voor de vrederechters) en voor de vacante plaatsen bij het federaal parket.

Sinds 10 december 2020 wordt de VBAC voor een periode van twee jaar voorgezeten door de voorzitter van de Nederlandstalige commissie.

In 2020 is de VBAC 2 keer samengekomen om de dossiers van 6 kandidaten te onderzoeken voor 6 vacante plaatsen. Ze heeft 4 kandidaten voorgedragen.

Voor 2 vacante plaatsen heeft de VBAC geen enkele kandidaat voorgedragen.

Daar zijn verscheidene redenen voor:

1. Voor 1 plaats van vrederechter werd de enige nuttig voor te dragen kandidaat, onlangs pas voorgedragen voor een andere vacante plaats. Wanneer een kandidaat voor meerdere vacante betrekkingen solliciteert en hij reeds voor een van die betrekkingen werd voorgedragen maar nog niet werd benoemd, draagt de benoemingscommissie de betrokken kandidaat niet voor andere vacante plaatsen voor, teneinde een coherent benoemingsbeleid te voeren. Het zou uiteraard weinig zinvol zijn om een kandidaat voor te dragen voor een vacante betrekking indien hij waarschijnlijk kort nadien wordt benoemd in een ander ambt waarvoor hij werd voorgedragen.
2. Voor 1 plaats van vrederechter heeft de enige nuttig voor te dragen kandidaat zijn kandidatuur ingetrokken.

In de loop van het jaar 2020 werd geen enkele voordracht van de VBAC geweigerd door de Koning (lees: de minister van Justitie).

Aanwijzingsprocedure van een kandidaat voor het ambt van rechter bij het Internationaal Strafhof (ISH).

Conform artikel 42 van de wet van 29 maart 2004 betreffende de samenwerking met het Internationaal Strafhof en de internationale straftribunalen, heeft de VBAC meegewerkt aan de voordrachtprocedure van een Belgische kandidaat voor het ISH (oproep voor kandidaten bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad van 21 januari 2020*).

De VBAC heeft 11 kandidaten gehoord en de minister van Justitie vervolgens twee lijsten gezonden met een rangschikking van de kandidaturen met de twee profielen bedoeld in artikel 36 van het Statuut van Rome²³.

²³ Krachtens artikel 36 van het Statuut van Rome moeten de kandidaten voor een ambt van rechter bij het ISH de volgende kwalificaties hebben:

1. De rechters worden gekozen uit personen met een zeer hoog zedelijk aanzien, die gekend zijn voor hun onpartijdigheid en integriteit en de in hun respectieve Staten vereiste kwalificaties hebben voor benoeming tot de hoogst mogelijke functies bij de rechterlijke organisatie.
2. Elke kandidaat voor verkiezing voor het Hof:

Laurence MASSART, eerste voorzitter van het hof van beroep te Brussel, werd aangewezen als kandidaat voor België bij koninklijk besluit van 23 maart 2020 (aanwijzing bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad van 25 maart 2020*). Haar kandidatuur werd vervolgens voorgesteld aan de Vergadering van Staten die partij zijn bij het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof (VSP) met het oog op de verkiezingen die van 18 tot 23 december 2020 plaatsvonden in New York naar aanleiding van de negentiende vergadering van de VSP.

Hoewel de adviescommissie voor onderzoek van de kandidaturen oordeelde dat de Belgische kandidaat 'hooggekwalificeerd' was (dat is de hoogste van de drie mogelijke evaluaties), behoort ze niet tot de 6 nieuwe rechters die werden verkozen door de Vergadering van Staten die partij zijn.

Selectieprocedure voor een rechter bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM)

De voorzitter van HRJ, Vanessa de FRANCOUEN, heeft meegewerkt aan de selectieprocedure voor de nieuwe Belgische rechter bij het EHRM (oproep voor kandidaten bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad van 6 juli 2020*).

De selectiejury bestond uit de voorzitter van het Grondwettelijk Hof, de eerste voorzitter van de Raad van State, de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, de voorzitter van de Hoge Raad voor de Justitie, de voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de voorzitter van de Senaat.

Na de selectie heeft de jury de lijst van de 3 batig geplaatste kandidaten voor het gevraagde profiel²⁴ meegedeeld aan de Ministerraad die hen, in alfabetische volgorde, heeft voorgedragen bij de bevoegde instanties van de Raad van Europa, met name: Maité DE RUE, Frédéric KRENC en Sylvie SAROLEA. Na onderzoek van de kandidaturen heeft de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa Frédéric Krenc verkozen als Belgisch rechter bij het EHRM.

Voortdurende verbetering van de selectieprocedure voor kandidaat-korpschefs

In 2019 hebben de benoemings- en aanwijzingscommissies voorzien in tal van vervangingen van korpschefs van de rechtscolleges en van de parketten/auditoraten en hebben zij zich uitgesproken over vragen van korpschefs om hun mandaat te verlengen. De wens om de selectieprocedure voor magistraten te verbeteren en de aanwerving van korpschefs verder te professionaliseren (volgens het Krokusplan een prioritaire doelstelling van de Hoge Raad voor de Justitie) rechtvaardigt de verschillende maatregelen die de Raad ter zake heeft genomen.

Het gaat onder meer om het verfijnen van de selectieprocedure voor korpschefs om er zeker van te zijn dat zij niet alleen de moderne managementbeginselen van een organisatie uitstekend beheersen, maar ook dat ze in staat zijn een beleidsplan vanuit het menselijke aspect ervan ten uitvoer te brengen.

De benoemings- en aanwijzingscommissies hebben zo beslist de door de kandidaat-korpschefs ingediende beleidsplannen en het document 'Situatieschets en toekomstperspectieven', dat moet worden overgemaakt door de kandidaat ter gelegenheid van zijn vraag tot verlenging, te analyseren aan de hand van het model van

(i) Heeft bewezen bekwaamheid op het gebied van het strafrecht en strafprocesrecht en de noodzakelijke relevante ervaring als rechter, aanklager, advocaat, of in een andere vergelijkbare hoedanigheid op het gebied van strafzaken; of

(ii) Heeft bewezen bekwaamheid op relevante gebieden van het internationaal recht zoals het internationaal humanitair recht en de mensenrechten, en een ruime beroepsmatige ervaring op juridisch gebied, die relevant is voor het werk van de rechters van het Hof.

3. Elke kandidaat voor verkiezing voor het Hof heeft een uitstekende kennis van ten minste een van de werktalen van het Hof en spreekt deze taal vloeiend, met name het Frans of het Engels.

4. De kandidaat moet de nationaliteit hebben van een Staat die Partij is van het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof.

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1998071762&table_name=wet

²⁴ Conform de oproep voor kandidaten, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad van 6 juli 2020*, moeten de kandidaten voor het ambt van rechter bij het EHRM aan het volgende profiel beantwoorden:

- jurist zijn en overeenkomstig artikel 21, § 1, van het Verdrag het hoogst mogelijk moreel aanzien genieten en in zich de voorwaarden verenigen die worden vereist voor het uitoefenen van een hoge functie bij de rechterlijke macht, of bekend zijn om hun bekwaamheid;
- over de nodige kennis beschikken inzake de internationale bescherming van de Rechten van de Mens, in het bijzonder van de rechtspraak van het Hof;
- actief kennis hebben van het Frans of het Engels en passief kennis hebben van de andere officiële taal van de Raad van Europa, evenals voldoende kennis hebben van één van de andere nationale talen."

interne beheersing INTOSAI. De benoemingscommissies kunnen voor die analyse steunen op de expertise inzake interne controle en audittechnieken van de leden van de auditcel van de HRJ.

Verder werden psychologische tests en rollenspellen uitgevoerd door een externe partner, dit om na te gaan of de kandidaat-korpschef op grond van zijn persoonlijkheid in staat is een gerechtelijke entiteit te leiden op een wijze die de leden van deze organisatie respecteert en motiveert.

Deze verschillende nieuwigheden in de selectieprocedure van de korpschefs zijn van toepassing voor alle vacante plaatsen van korpschef die vanaf 10 juli 2018 in het *Belgisch Staatsblad* werden gepubliceerd en voor elke vraag tot verlenging van het mandaat van korpschef die door de benoemings- en aanwijzingscommissies moet worden onderzocht vanaf 1 september 2018.

Met het oog op transparantie en gelijke behandeling tussen de kandidaten heeft de Hoge Raad voor de Justitie twee informatiesessies georganiseerd (19 september en 10 oktober 2018) om de nieuwe procedures voor te stellen en eventuele vragen te beantwoorden.

Het is evident dat die nieuwe evaluatieprocedures in 2020 werden voortgezet.

Verlengingen en nieuwe aanwijzingen van korpschefs

In het jaar 2020 hebben de benoemings- en aanwijzingscommissies de kandidaturen voor 7 vacante plaatsen van korpschefs behandeld. Er werd geen enkele vraag tot verlenging van het mandaat ingediend.

Onderstaande tabel bevat de activiteiten van elke commissie in het kader van de nieuwe aanwijzingen:

Korpschefs	Aantal plaatsen	Aantal voordrachten	Aantal niet-voordrachten
AANWIJZINGEN	7	6	1
BAC	3	3	0
CND	3	2	1
VBAC/CNDR	1	1	0
VERLENGINGEN	0	0	0
BAC	0	0	0
CND	0	0	0
VBAC/CNDR	0	0	0
Algemeen totaal	7	6	1

De standaardprofielen voor de korpschefs

De benoemings- en aanwijzingscommissies dienen met het oog op de voordracht van de kandidaten voor een mandaat van korpschef, niet enkel de *bekwaamheid* en de *geschiktheid*²⁵ van de kandidaten te evalueren, maar moeten ook nagaan of ze voldoen aan de criteria die zijn bepaald door de *standaardprofielen voor de functies van korpschef*. Overeenkomstig artikel 259bis-13 van het Gerechtelijk Wetboek worden de standaardprofielen voorbereid door de Verenigde advies- en onderzoekscommissie. De standaardprofielen worden binnen een maand na goedkeuring door de algemene vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

De eerste standaardprofielen werden op 16 september 2000 in het *Belgisch Staatsblad* gepubliceerd.

²⁵ Art. 259quater, § 3, tweede lidn, Ger.W., met verwijzing naar art. 259ter, § 4, van hetzelfde wetboek (zie vooral het tiende lid).

Vanaf 2014 heeft de Hoge Raad voor de Justitie, in het licht van de verschillende hervormingen van het gerechtelijk landschap en vooral van de omvorming van de gerechtelijke arrondissementen, nieuwe standaardprofielen opgesteld om die van 2000 te vervangen²⁶. Deze profielen leggen meer de nadruk op het managementaspect van de functie van korpsschef. Zij werden voorbereid en gepubliceerd in verschillende stadia (eindigend in 2017), met name:

- het standaardprofiel voor de functie van voorzitter van de vrederechters en rechters in de politierechtbank, dat op 28 januari 2014 in het *Belgisch Staatsblad* werd bekendgemaakt;
- de standaardprofielen voor de functies van voorzitter van een rechtbank van eerste aanleg, van voorzitter van een rechtbank van koophandel (thans ondernemingsrechtbank), van voorzitter van een arbeidsrechtbank, van procureur des Konings en van arbeidsauditeur, die op 6 november 2015 werden bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.
- de standaardprofielen voor de functies van eerste voorzitter van het hof van beroep, eerste voorzitter van het arbeidshof, procureur-generaal in het hof van beroep en federaal procureur, die op 8 augustus 2016 werden gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad*;
- de standaardprofielen voor de functies van eerste voorzitter van het Hof van Cassatie en van Procureur-Generaal bij het Hof van Cassatie, die op 27 februari 2017 werden gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad*.

Elk standaardprofiel vermeldt de voorwaarden waaraan de kandidaat-korpsschefs idealiter moeten voldoen.

De verschillende profielen worden volgens dezelfde structuur voorgesteld:

1. Identificatiegegevens (functiebenaming, organisatie, dienst)
2. Doel van de functie
3. Kernresultaatsgebieden
4. Netwerkelementen (van wie krijgt de functie informatie, welke informatie verkrijgt ze, onder welke vorm, aan wie wordt de informatie aangeleverd enz.)
5. Situering met organogram
6. Positionering (toezicht, leiding)
7. Autonomie
8. Impact (werkbudget)
9. Technische expertise
10. Innovatie
11. Specifieke invulling van de functie (geen permanent resultaatgebied)
12. Competentieprofiel (omgaan met informatie, omgaan met taken, omgaan met medewerkers, omgaan met relaties, omgaan met het eigen functioneren; kerncompetenties, met name: in team werken, servicegericht handelen, betrouwbaarheid tonen, zichzelf ontwikkelen, objectieven behalen).

Voordrachten in 2020 (BAC, CND en VBAC)

(*) De vacatures die in het *Belgisch Staatsblad* zijn bekendgemaakt en geen kandidatuur hebben ontvangen, zijn niet in de onderstaande tabel opgenomen. Deze vacatures worden, in voorkomend geval, opnieuw door de FOD Justitie bekendgemaakt.

²⁶ Zie KB 29 juni 2015 tot wijziging van het koninklijk besluit van 15 maart 2000 tot vastlegging van de categorieën van standaardprofielen (BS 10 juli 2015).

Type vacatures	Aantal vacante plaatsen (*)	Aantal kandidaten	Aantal kandidaten dat werd gehoord	Aantal voordrachten	Aantal benoemingen en aanwijzingen	Aantal weigeringen
Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg	2	3	3	1	1	0
Voorzitter van de ondernemingsrechtbank	3	6	6	3	3	0
Eerste Voorzitter van het arbeidshof	1	3	3	1	1	0
Arbeidsauditeur	1	1	1	1	1	0
Rechter in de rechtbank van eerste aanleg	69	276	189	52	52	0
Rechter in de arbeidsrechtbank	13	56	43	13	13	0
Rechter in de ondernemingsrechtbank	10	17	11	7	7	0
Vrederechter	13	31	26	11	11	0
Politierechter	6	16	14	5	5	0
Raadsheer in het hof van beroep	18	50	39	14	14	0
Raadsheer in het arbeidshof	7	20	19	7	7	0
Substituut-procureur des Konings	56	186	108	38	38	0
Substituut-procureur des Konings gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden	3	9	7	3	3	0
Substituut-arbeidsauditeur	9	12	11	6	6	0
Substituut-procureur-generaal in het hof van beroep	7	14	14	6	6	0
Substituut-generaal bij het arbeidshof	2					
Advocaat-generaal in het Hof van Cassatie	2	2	2	2	0	
Plaatsvervangend rechter in het vrederecht	2	4	4	2	2	0
Totaal	223	707	501	173	173	0

NB: De bovenstaande tabel vermeldt plaatsen die werden behandeld door de benoemings- en aanwijzingscommissies gedurende het jaar 2020 (plaatsen deels in 2019 en deels in 2020 gepubliceerd).

3.2.3. Tendensen en evoluties

De magistratuur van de zetel

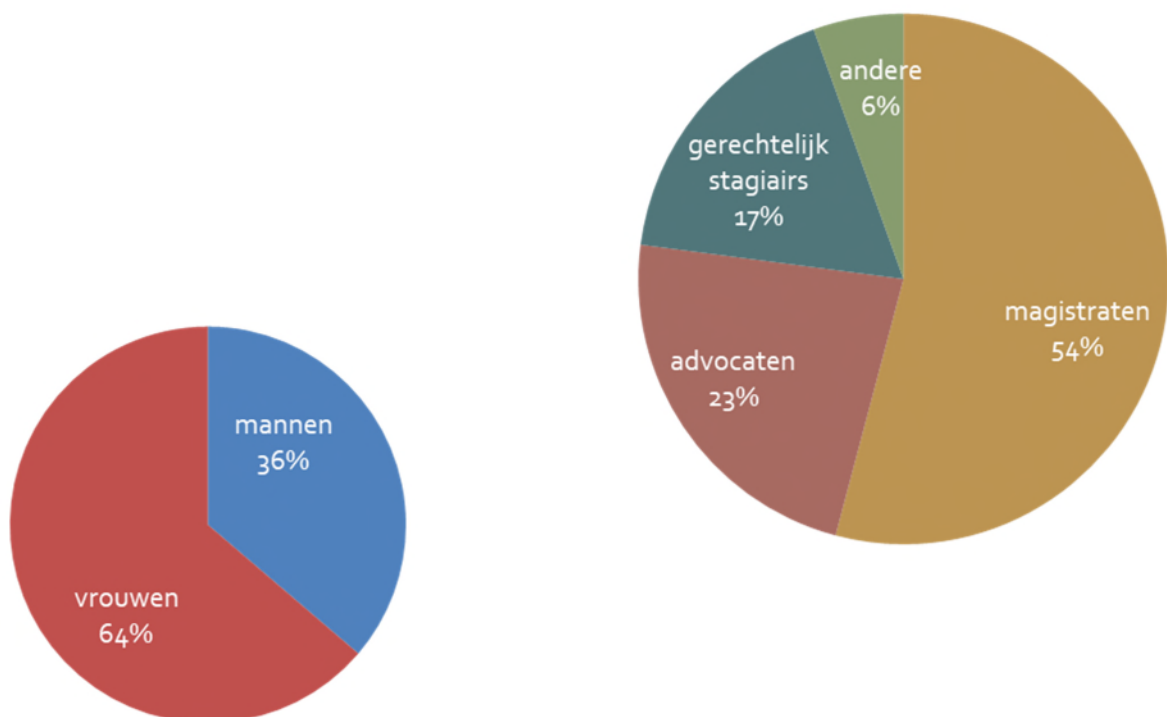
In 2020 had de **Nederlandstalige** benoemings- en aanwijzingscommissie geen kandidaten voor 15 *effectieve* plaatsen bij de zittende magistratuur (9 plaatsen van rechter in de rechtbank van eerste aanleg, 3 plaatsen van rechter in de ondernemingsrechtbank, 1 plaats van vrederechter, 1 plaats van rechter in de politierechtbank, 1 plaats van raadsheer). We herinneren eraan dat vacante plaatsen waarvoor zich geen kandidaten aandienen op regelmatige basis opnieuw kunnen worden gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad*, hetgeen deze statistieken in zekere zin aandikt.

De **Franstalige** commissie heeft 20 plaatsen van *effectief* magistratuur niet kunnen invullen door een gebrek aan voldoende kandidaten: 17 plaatsen van rechter in de rechtbank van eerste aanleg, 1 plaats van rechter in de arbeidsrechtbank, 1 plaats van vrederechter en 1 plaats van rechter in de politierechtbank. Ook hier geldt bovenstaande opmerking over het opnieuw publiceren van niet-ingevulde plaatsen.

De **Verenigde** commissie moet meerdere plaatsen van (*effectief* en *plaatsvervangend*) tweetalig vrederechter in het gerechtelijk arrondissement Brussel regelmatig opnieuw laten publiceren in het *Belgisch Staatsblad* wegens een gebrek aan kandidaten.

Het aantal **vrouwelijke** (64%) en **mannelijke** kandidaten (36%) voor de zetel was min of meer gelijk ten opzichte van de voorgaande jaren.

De voorgedragen kandidaten zijn afkomstig uit verschillende **beroepsmilieus**: 54% is reeds magistratuur, 23% is afkomstig van de balie, 17% was gerechtelijk stagiair en 6% bekleedde andere juridische functies (bv. jurist in de overheidssector of in de privésector, parketjurist, referendaris ...).

De parketmagistraat

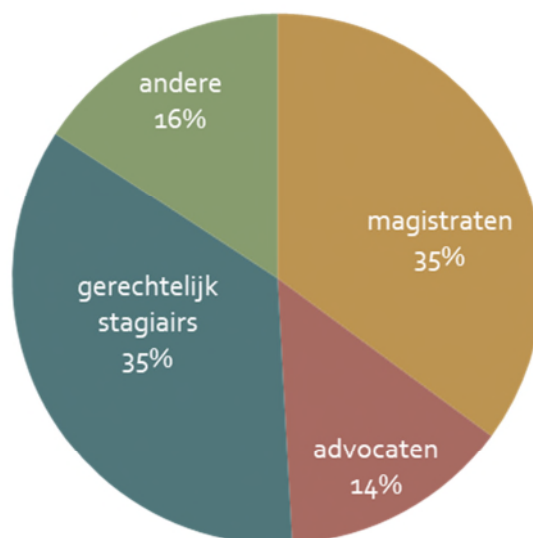
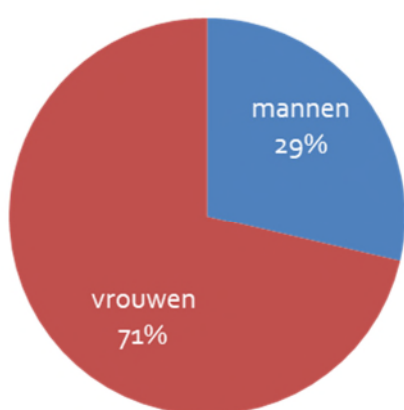
De **Nederlandstalige** commissie stelt nog steeds een afdoende belangstelling voor het parket vast. Toch werden geen kandidaturen ingediend voor 15 vacante plaatsen (1 plaats van arbeidsauditeur, 9 plaatsen van substituut-procureur des Konings, 4 plaatsen van substituut-arbeidsauditeur en 1 plaats van substituut-generaal).

Voor de **Franstalige** commissie houdt het probleem van het **tekort** aan kandidaten voor sommige vacatures (zowel eentalig als tweetalig) in de parketten aan. De commissie werd opnieuw geconfronteerd met een aantal in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakte vacatures waarvoor geen enkele kandidatuur werd ingediend (8 plaatsen van substituut-procureur des Konings, 1 plaats van substituut-procureur des Konings gespecialiseerd in fiscaal recht, 2 plaatsen van substituut-generaal bij het hof van beroep en 1 plaats van substituut-generaal bij het arbeidshof).

Rekening houdend met de huidige situatie blijven de benoemings- en aanwijzingscommissies overtuigd van de noodzaak om het imago van de parketten ten aanzien van de kandidaat-magistraten verder te verbeteren. Daarbij moet de nadruk worden gelegd op het belang, de verantwoordelijkheid en het dynamische karakter van de functie van een parketmagistraat.

Het groter aantal **vrouwelijke** kandidaten dan **mannelijke** kandidaten dient te worden aangestipt, met name 71% vrouwen ten opzichte van 29% mannen. Dit gegeven moet worden gekoppeld aan het aantal deelnemers aan het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage en aan het examen inzake beroepsbekwaamheid, waaraan telkens een groter aantal vrouwen dan mannen heeft deelgenomen.

De voorgedragen kandidaten voor de parketten hebben uiteenlopende **professionele achtergronden**: 35% was reeds magistraat, 14% kwam uit de advocatuur, 35% was gerechtelijk stagiair en 16% vervulde andere juridische functies (bv. jurist in de overheidssector of in de privésector, parketjurist, referendaris ...).

Evolutie van de vacante plaatsen in 2020²⁷.

In 2020 werd een totaal van **371** vacante plaatsen gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad*, met name:

- **202** vacante plaatsen voor effectieve magistraten (10 publicaties in het *Belgisch Staatsblad*²⁸);
- **169** vacante plaatsen voor plaatsvervangende rechters/raadsheren (1 publicatie in het *Belgisch Staatsblad*²⁹).

Niet alle 371 gepubliceerde plaatsen resulteerden in een uiteindelijke benoeming. Immers, voor vele vacante plaatsen worden geen kandidaturen ingediend en een aantal plaatsen is opnieuw gepubliceerd, soms meermaals, zonder te zijn ingevuld (bij gebrek aan kandidaten).

Aldus werd geen enkele kandidatuur ingediend voor 168 van de 371 plaatsen die in 2020 vacant werden verklaard. De verdeling is als volgt:

Voor 38 van de 202 plaatsen voor effectieve magistraten werd geen enkele kandidatuur ingediend;

CND: 112 plaatsen vacant verklaard → 14 plaatsen zonder kandidaten
BAC: 82 plaatsen vacant verklaard → 16 plaatsen zonder kandidaten
VBAC: 8 plaatsen vacant verklaard → 8 plaatsen zonder kandidaten

Voor 130 van de 169 plaatsen voor plaatsvervangende rechters en raadsheren werd geen enkele kandidatuur ingediend;

CND: 49 plaatsen vacant verklaard → 37 plaatsen zonder kandidaten
BAC: 51 plaatsen vacant verklaard → 25 plaatsen zonder kandidaten
VBAC: 69 plaatsen vacant verklaard → 68 plaatsen zonder kandidaten

De hiernavolgende grafieken geven de evolutie van de vacante plaatsen weer sinds 2010, eerst voor de zetel (met uitzondering van de korpschefs en de plaatsvervangende rechters en raadsheren) en vervolgens voor het Openbaar Ministerie (met uitzondering van de korpschefs):

²⁷ De hiernavolgende toelichtingen hebben geen betrekking op de vacante plaatsen van rechters in sociale zaken, rechters in handelszaken en rechters en assessoren in strafuitvoeringszaken, waarvoor de HRJ niet tussenkomt in de benoemingsprocedure.

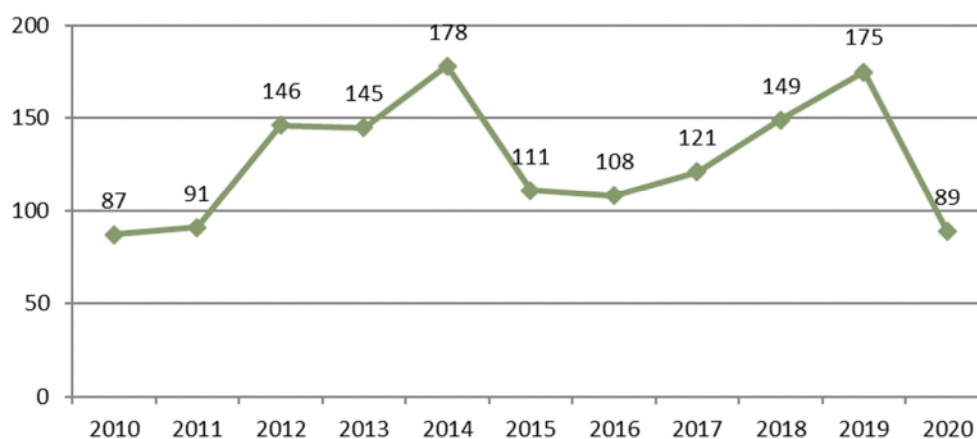
²⁸ BS 14 februari, 20 april, 27 april, 15 mei, 18 mei, 10 juni, 19 juni, 18 september, 16 oktober en 30 oktober 2020.

²⁹ BS 9 oktober 2020.

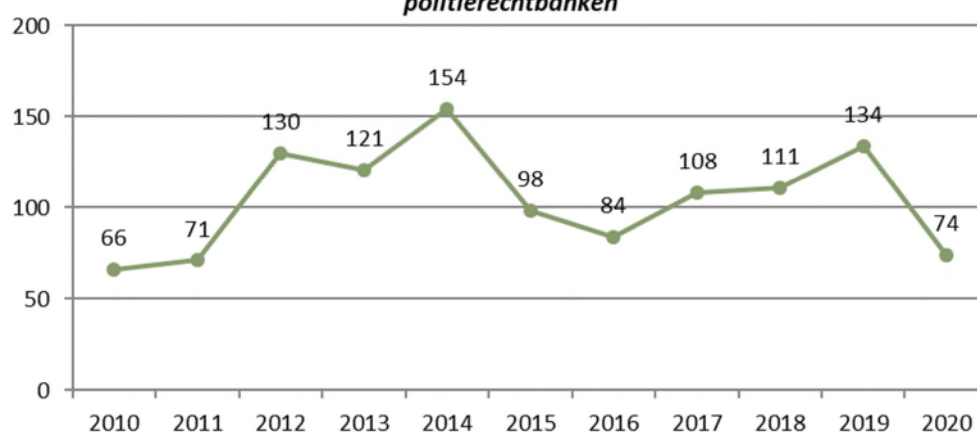
➤ ZETEL (met uitzondering van de korpschefs en de plaatsvervangende rechters en raadsheren)

Ten opzichte van het jaar 2019 stellen we vast dat het aantal gepubliceerde plaatsen voor de zetel in 2020 is gedaald (2019: 175 gepubliceerde plaatsen - 2020: 89 gepubliceerde plaatsen). De daling geldt voor alle categorieën rechtscolleges (rechtbanken, vrederegerechten, politierechtbanken en hoven):

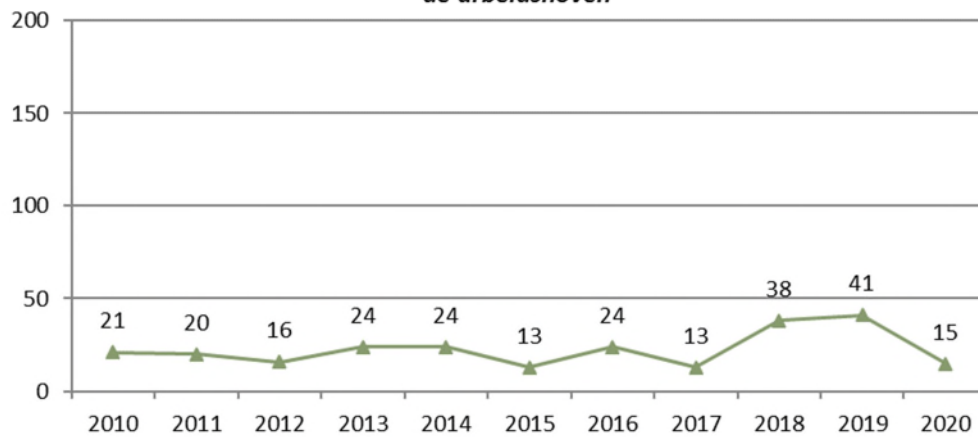
Totaal aantal plaatsen gepubliceerd voor de zetel

Plaatsen gepubliceerd voor de rechtbanken van eerste aanleg, de ondernemingsrechtbanken en arbeidsrechtbanken, vrederegerechten en politierechtbanken

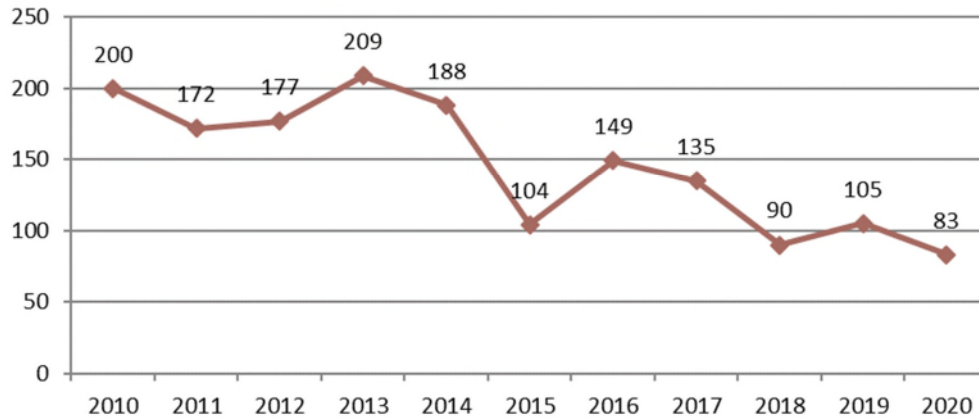
Plaatsen gepubliceerd voor het Hof van Cassatie, de hoven van beroep en de arbeidshoven

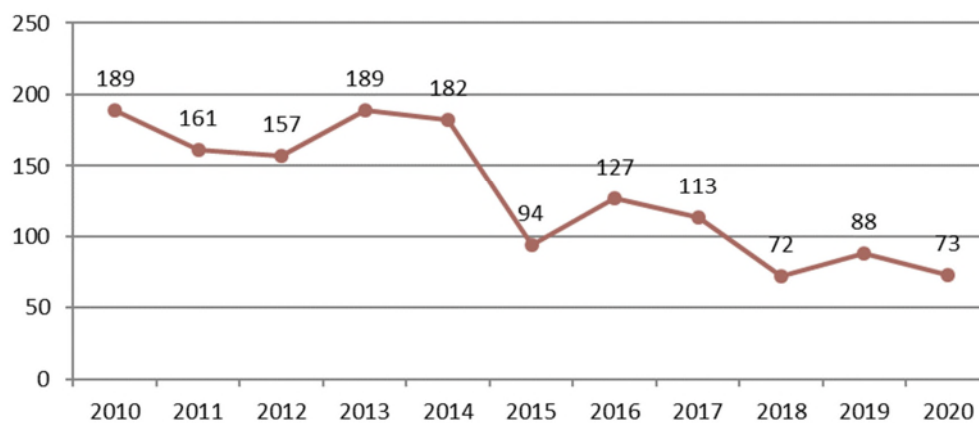
➤ **OPENBAAR MINISTERIE** (met uitzondering van de korpschefs)

Ten opzichte van het jaar 2019 werden in 2020 minder vacante plaatsen gepubliceerd (2019: 105 gepubliceerde plaatsen – 2020: 83 gepubliceerde plaatsen):

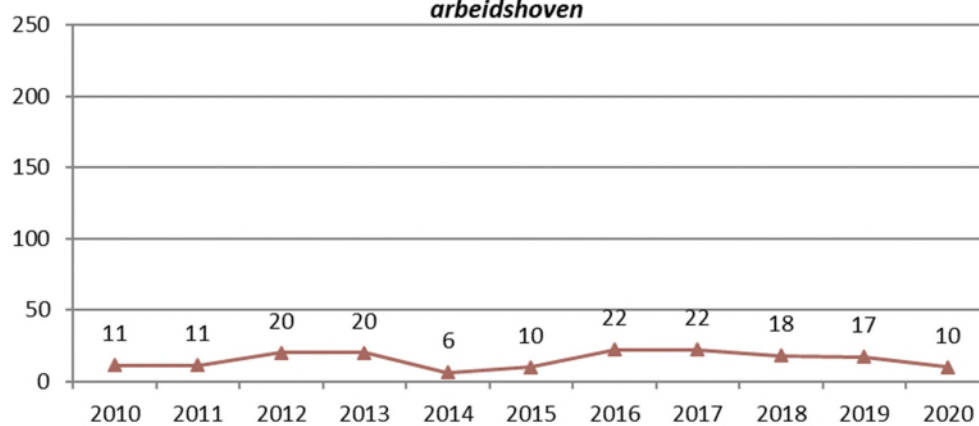
Totaal aantal plaatsen gepubliceerd voor het openbaar ministerie

Plaatsen voor de parketten en arbeidsauditoraten

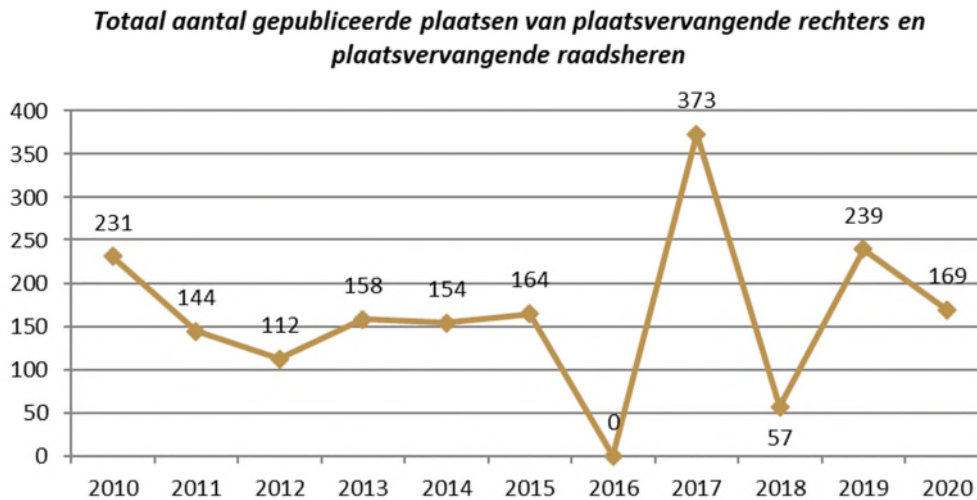

Plaatsen gepubliceerd voor het Hof van Cassatie, het federaal parket, de parketten-generaal/auditoraten-generaal, hoven van beroep en arbeidshoven

➤ PLAATSVERVANGENDE RECHTERS/RAADSHEREN

Onderstaande grafiek geeft de evolutie weer van het aantal vacante plaatsen van plaatsvervangende rechters/raadsheren sinds 2010. Het aantal publicaties schommelt sterk van jaar tot jaar: 169 gepubliceerde plaatsen in 2020³⁹, tegenover 239 gepubliceerde plaatsen in 2019.

Beroepen bij de Raad van State

Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie

Er werden in 2020 geen beroepen ingediend met betrekking tot de voordrachten die in dat jaar werden gedaan door de Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie.

De Raad van State heeft geen uitspraak gedaan over de voordrachten die de Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie vóór 2020 heeft gedaan.

Franstalige benoemings- en aanwijzingscommissie

- **Beroepen** ingediend tegen **voordrachten** die de Franstalige benoemings- en aanwijzingscommissie in 2020 heeft gedaan:
  - *Aanwijzingen in het mandaat van korpschef:*
Nihil.
  - *Benoemingen:*
Nihil.

³⁹ Die 169 vacante plaatsen werden gepubliceerd in het BS van 9 oktober 2020.

- Door de Raad van State in 2020 genomen **beslissingen** over voordrachten die de Franstalige benoemings- en aanwijzingscommissie heeft gedaan vóór 2020:
  - *De Raad van State vernietigt in arrest nr. 246.549 van 3 januari 2020 het koninklijk besluit houdende aanwijzing van de eerste voorzitter van het arbeidshof Brussel.*
  - *De Raad van State verwerpt in arrest nr. 246.548 van 3 januari 2020 het verzoek tot schorsing van het koninklijk besluit houdende aanwijzing van de eerste voorzitter van het hof van beroep Brussel. De Raad van State heeft in arrest nr. 247.709 van 4 juni 2020 vervolgens vastgesteld dat de verzoekende partij geen verzoek tot voortzetting van de procedure heeft ingediend en heeft dienvolgens de afstand van het geding vastgesteld.*
  - *De Raad van State heeft in arrest nr. 248.273 van 15 september 2020 het verzoek tot nietigverklaring van het koninklijk besluit houdende aanwijzing van de voorzitter van de vrederechters en de rechters in de politierechtbank van het gerechtelijk arrondissement Luik verworpen.*
- **Beroepen** met betrekking tot de examens:
  - *Nihil.*

Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie

- **Beroepen** ingediend tegen beslissingen die de Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie in 2020 heeft genomen:
  - *Aanwijzingen in het mandaat van korpschef:
Twee kandidaten hebben, afzonderlijk, een beroep tot nietigverklaring ingediend tegen het koninklijk besluit houdende de aanwijzing van een kandidaat voor het mandaat van voorzitter van de ondernemingsrechtbank Gent. De Raad van State heeft zich nog niet uitgesproken over deze beroepen.*
  - *Benoemingen:
Nihil.*
- Door de Raad van State in 2020 genomen **beslissingen** over voordrachten die de Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie gedaan heeft vóór 2020:
  - *De Raad van State vernietigt bij arrest nr. 249.040 van 25 november 2020, onder meer, de voordracht door de Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie en het koninklijk besluit tot benoeming van een kandidaat voor het ambt van plaatsvervangend rechter in het vredegerecht van het kanton Brasschaat.*
- **Beslissing** met betrekking tot de examens:
  - *De Raad van State vernietigt bij arrest nr. 248.657 van 19 oktober 2020 een beslissing van de Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie van 2017 waarbij een kandidaat niet geslaagd wordt verklaard voor de mondelinge proef van het examen inzake beroepsbekwaamheid.*

3.2.4. Beleid en aanbevelingen

Sinds de oprichting van de Hoge Raad voor de Justitie hebben de benoemings- en aanwijzingscommissies hun plaats in het institutionele landschap ten volle bevestigd. In het kader van de motivering van de voordrachten van kandidaten voor vacante plaatsen in de magistratuur leggen de benoemings- en aanwijzingscommissies de kwaliteitseisen voor de vergelijking van de profielen, de objectiviteit en de juridische juistheid erg hoog. Deze commissies nemen de wet en de rechtspraak van de Raad van State daarbij als leidraad. De benoemings- en aanwijzingscommissies trachten in de mate van het mogelijke een positieve motiveringstijl te hanteren. Die gaat uit van de kwaliteiten van de meest geschikte en meest bekwame kandidaat, en maakt een vergelijking met de niet-voorgedragen kandidaten, in functie van de motieven die doorslaggevend waren voor de keuze van de voorgedragen kandidaat. Door te blijven waken over de kwaliteit van de voordracht van de kandidaten, trachten de benoemings- en aanwijzingscommissies de hoge verwachtingen in te lossen.

De benoemings- en aanwijzingscommissies hebben er enkele jaren geleden uitdrukkelijk voor gekozen alle kandidaten ambtshalve te horen, hoewel artikel 259ter, § 4, van het Gerechtelijk Wetboek, in de mogelijkheid voorziet om enkel de kandidaten te horen die tijdig hierom verzoeken³¹. De beslissing om alle kandidaten te horen, werd genomen om een weloverwogen en objectieve afweging tussen kandidaten te kunnen maken en niet enkel op de dossierstukken te beslissen.

Gerechtelijke stagiairs

1. De benoemings- en aanwijzingscommissies betreuren nog steeds het ontbreken van een duidelijke visie over de vaststelling van het aantal vacante stageplaatsen voor de gerechtelijk stagiairs.

Dit aantal, dat jaarlijks bij een in de ministerraad overlegd koninklijk besluit wordt bepaald³², is sinds 2008 min of meer ongewijzigd gebleven³³. De toekomst is verontrustend in het licht van het gegeven dat er de komende jaren vele opruststellingen zullen volgen. De Hoge Raad voor de Justitie is van mening dat rekening moet worden gehouden met de problematiek van de leeftijds piramide binnen de magistratuur. Aangepaste maatregelen dringen zich op, met name een verhoging van het aantal vacante plaatsen voor gerechtelijk stagiairs.

Voor het gerechtelijk jaar 2020-2021 werden de stageplaatsen vastgelegd op 48 (24 plaatsen voor de Nederlandse taalrol en 24 plaatsen voor de Franstalige taalrol)³⁴.

2. We herinneren eraan dat de wet van 6 juli 2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijk recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie (Potpourri-V genaamd), een globale hervorming van de gerechtelijke stage heeft doorgevoerd³⁵.

Deze wet is in werking getreden op 3 augustus 2017.

³¹ De hoorzitting is verplicht voor de kandidaten voor het mandaat van korpschef.

³² Zie artikel 259octies, § 1, 3de lid: "De Koning bepaalt bij een besluit, vastgesteld na overleg in de Ministerraad, en op advies van het College van het openbaar ministerie en van het College van de hoven en rechtbanken voor elk gerechtelijk jaar vóór 30 april het aantal vacante plaatsen van gerechtelijk stagiair voor de Nederlandse en voor de Franse taalrol. (...)".

³³ Behalve voor de jaren 2012 (68 plaatsen) en 2013 (77 plaatsen), wegens de hervorming van het gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde en 2015 (70 plaatsen), teneinde de laureaten 2014-2015 te kunnen 'redden' die ingevolge de wijziging van 259octies, § 1, van het gerechtelijk wetboek (gewijzigd bij artikel 13 van de wet van 25 april 2014) niet langer voorrang zouden gehad hebben ten opzichte van de nieuwe laureaten.

³⁴ KB 13 mei 20120 (BS 10 mei 2019).

³⁵ BS 30 april 2018.

Het onderscheid tussen de korte stage en de lange stage werd geschrapt en er werd resoluut gekozen voor de eenvormige stage. Voortaan geeft een stage met dezelfde duur (twee jaar) toegang tot zowel de functie van magistraat van het Openbaar Ministerie als tot de functie van magistraat van de zetel. Volgens de memorie van toelichting "wordt voortaan een gemeenschappelijke gerechtelijke stage georganiseerd waarbij alle gerechtelijk stagiairs een gelijkwaardige opleiding zullen genieten gedurende 24 maanden". De stage omvat een theoretische opleiding die door het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding wordt georganiseerd en een praktijkopleiding met een aantal modules (parket, arbeidsauditoraat, externe stage en rechtbank). Indien de stage positief is, wordt aan de stagiair een getuigschrift uitgereikt dat bevestigt dat hij met succes de gerechtelijke stage heeft voltooid en waarmee hij zal kunnen postuleren voor vacante plaatsen van magistraat. Het stelsel van stageverlengingen wordt overigens afgeschaft. De gerechtelijk stagiair die na zijn stage van 24 maanden niet werd benoemd, wordt van rechtswege benoemd tot 'gerechtelijk attaché', een nieuwe functie die door de wet in het leven werd geroepen. De gerechtelijk attaché bij het parket heeft de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie en kan door de procureur-generaal worden aangesteld om het ambt van Openbaar Ministerie geheel of ten dele uit te oefenen. De gerechtelijk attaché bij de hoven en rechtbanken staat de rechter of de rechters bij uit wie de kamer van de rechtbank is samengesteld. Hij woont de beraadslagingen bij, maar kan geen rechter vervangen. Hij kan als griffier worden toegevoegd. De gerechtelijk attaché heeft een vergelijkbaar statuut als de referendarissen en parketjuristen³⁶.

In zijn advies over de beoogde hervormingen (advies over het voorontwerp van wet dat door de algemene vergadering is goedgekeurd op 17 oktober 2016³⁷) beveelt de Hoge Raad voor de Justitie de invoering aan van de eenvormige stage. De Hoge Raad voor de Justitie verkiest deze formule al sinds zijn oprichting, zowel om de indruk te vermijden van een magistratuur met twee snelheden, als om de stagiairs toe te laten hun toekomstige loopbaan te kiezen met kennis van zaken en na werkelijke praktijkervaring te hebben opgedaan in de functies van het parket en van de zetel (zie onder meer de Aanbeveling betreffende de gerechtelijke stage die op 30 juni 2004 is goedgekeurd door de algemene vergadering³⁸).

De eerste stagiairs die de stage in haar nieuwe formule hebben gelopen, beëindigden hun opleiding eind september 2019.

De actoren op het terrein schijnen aan te geven dat de hervorming van de stage niet helemaal voldoet. Er gaan stemmen op om nieuwe verbeteringen door te voeren. Het spreekt vanzelf dat de Hoge Raad voor de Justitie bij de reflectie ter zake betrokken wil worden.

3. In het kader van hun kandidaatstelling voor vacante plaatsen van magistraat treden de gerechtelijk stagiairs in concurrentie met andere kandidaten die houder zijn van het getuigschrift van beroepsbekwaamheid voor de uitoefening van gerechtelijke functies of met kandidaten die reeds magistraat zijn. Elke categorie van kandidaten (gerechtelijk stagiairs, houders van het getuigschrift van beroepsbekwaamheid en magistraten) beschikt niettemin over zijn eigen kwaliteiten en competenties. Om voor elke vacante plaats de meest bekwame en geschikte kandidaat te kunnen voordragen dienen de benoemingscommissies steeds een delicate afweging te maken tussen de voormelde categorieën van kandidaten. Daarbij wordt meer bepaald rekening gehouden met de karakteristieken van elke vacante plaats en met de specifieke noden van het rechtscollege, zoals aangegeven door de korpschef waar de vacante plaats te begeven is. De benoemingscommissies stellen nochtans vast dat het hoge aantal gerechtelijk stagiairs dat thans de stage

³⁶ Art. 259octies, § 8, Ger.W.

³⁷ <https://hrj.be/nl/publicaties/2017/ambtshalve-advies-over-de-bepalingen-van-het-wetsontwerp-potpourri-v-met-betrekking-tot-het-lot-van-de-korpschefs-na-het-einde-van-hun-mandaat>

³⁸ <https://hrj.be/nl/publicaties/2004/aanbeveling-betreffende-de-gerechtelijke-stage>

beëindigd heeft, de delicate afweging bemoeilijkt ten opzichte van de specifieke en persoonlijke kwaliteiten van de andere verschillende categorieën.

Tekort aan kandidaten

De Hoge Raad voor de Justitie heeft de afgelopen jaren een stijgend tekort vastgesteld aan kandidaten voor vacante plaatsen van magistraten. Dit tekort, in de eerste plaats bij het Openbaar Ministerie, vooral aan Franstalige zijde, heeft zich nu uitgebreid tot de plaatsen bij de zetel, zowel aan Nederlandstalige als aan Franstalige zijde.

In overleg met de minister van Justitie, heeft de Hoge Raad voor de Justitie initiatieven genomen om dit probleem op te lossen. Er werden algemene infosessies georganiseerd voor parketjuristen vóór de schriftelijke proef van het examen inzake beroepsbekwaamheid 2017-2018. Daarnaast werden uiteenzettingen voor de balies georganiseerd in 2018. In 2019 werd een tweede (Nederlandstalig en Franstalig) examen inzake beroepsbekwaamheid georganiseerd om de wervingsreserve, en dus de potentiële kandidaten voor vacante plaatsen opnieuw aan te vullen. In 2020 werd een dubbele oproep voor kandidaten gepubliceerd om meer kandidaten aan te trekken.

De Hoge Raad voor de Justitie moet initiatieven blijven nemen om nieuwe kandidaten aan te trekken, vooral omdat heel wat magistraten de volgende jaren met pensioen zullen gaan.

Verlenging van de mandaten van korpschef

In september 2008 heeft het Grondwettelijk Hof verschillende bepalingen van de wet van 18 december 2006³⁹ vernietigd "voor zoverre zij van toepassing zijn op de korpschefs van de hoven en rechtbanken". Het arrest van het Hof heeft als gevolg dat de evaluatie van de korpschef van de zetel afgeschaft is.

Het probleem is dat de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek nog steeds niet werden herzien om het rechtsvacuüm op te vullen dat door het arrest is ontstaan en een specifieke procedure te organiseren als een korpschef van de zetel vraagt om zijn mandaat te verlengen. Bijgevolg is het zo dat het dossier dat aan de benoemingscommissies wordt overgemaakt enkel bestaat uit de verlengingsaanvraag van de uittreedende korpschef zelf, met uitsluiting van elk ander objectief document (bv. *curriculum vitae*, adviezen van verschillende autoriteiten ...).

Dat stelt uiteraard problemen voor de bevoegde commissie wanneer deze zich over de bekwaamheid en de geschiktheid moet uitspreken, behalve als ervan wordt uitgegaan dat het horen van de kandidaat (wat verplicht blijft) op zich alleen al de commissie kan overtuigen in de ene of de andere zin. Dat veroorzaakt eveneens rechtsonzekerheid in verband met mogelijke beroepen bij de Raad van State (beroep van de korpschef waarvan het mandaat niet wordt verlengd, of, in geval van hernieuwing, beroep van potentiële kandidaten die belang hadden bij het openstellen van het mandaat).

In het verleden hebben de commissies punctuele oplossingen uitgedacht teneinde hun informatie aan te vullen (horen van korpschefs, verzoek aan de kandidaat om bepaalde stukken voor te leggen...).

In het kader van de verwachte golf aan verlengingen van mandaten in 2019 heeft de werkgroep 'Rekrutering en

³⁹ Wet van 18 december 2006 tot wijziging van de artikelen 80, 259*quater*, 259*quinquies*, 259*novies*, 259*decies*, 259*undecies*, 323*bis*, 340, 341, 346 en 359 van het Gerechtelijk Wetboek, tot herstel in dit Wetboek van artikel 324, en tot wijziging van de artikelen 43 en 43*quater* van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.

Selectie' (*cf. infra*) nieuwe pistes onderzocht om de benoemings- en aanwijzingscommissies beter in te lichten en hen toe te laten de prestaties van de korpschefs, die een verlenging van hun mandaat beogen, tijdens hun eerste mandaat te beoordelen. De werkgroep heeft beslist om de korpschef te vragen om vóór zijn hoorzitting een document genaamd 'Situatieschets en toekomstperspectieven' aan de betrokken commissie over te maken. In dit document beschrijft hij de verschillende verwezenlijkingen of moeilijkheden uit zijn eerste mandaat alsook de toekomstperspectieven. Zoals reeds aangehaald, kunnen de benoemingscommissies voor die analyse steunen op de expertise inzake interne controle en audittechnieken van de leden van de auditcel van de HRJ.

Deze 'oplossingen' zijn evenwel niet toereikend. De Hoge Raad voor de Justitie heeft herhaaldelijk maar tevergeefs aangedrongen op het wegwerken van dit rechtsvacuüm.

De Hoge Raad voor de Justitie zal de minister van Justitie hierover opnieuw interpellieren.

De werkgroep "Rekrutering en selectie"

In het kader van het meerjarenplan 2017-2020 van de HRJ (*Krokusplan*) werd een werkgroep in het leven geroepen die een visie voor de magistratuur van de toekomst moet uitwerken. De werkgroep heeft sinds 2017 meermaals vergaderd om enkele thema's te bespreken, met name:

- de verbetering van de selectieprocedure van de kandidaat-korpschefs (psychologische testen, assessments);
- de problematiek van de evaluatie van de korpschefs;
- de evaluatie van de actuele toegangswegen tot de magistratuur (efficiëntie van het huidige systeem, eventuele bijstellingen, enz.);
- het in kaart brengen van eventuele oorzaken voor de tanende interesse voor de magistratuur (organisatie van een peiling bij de balies);
- het tekort aan kandidaten voor bepaalde vacante plaatsen voor magistraten (in het bijzonder bij het Openbaar Ministerie);
- de positie en de selectie van de parketjuristen en de referendarissen;
- de eventuele uitbreiding van de bevoegdheden van de Hoge Raad voor de Justitie tot gerechtelijke functies waarvoor de benoemingscommissies momenteel niet tussenkomen;
- de situatie van de plaatsvervangende magistraten (toegang tot de functie, verder verloop van de loopbaan en eventuele toetreding tot de magistratuur, hervorming van het huidige systeem op basis van de aanbevelingen van GRECO).

In 2019 heeft de werkgroep hoofdzakelijk gewerkt aan de voorbereiding van de examens voor plaatsvervangende rechters en plaatsvervangende raadsheren, de toevoeging aan de adviesformulieren van een rubriek over de *nevenfuncties van de kandidaat*⁴⁰ en overleg gepleegd met de Nederlandstalige en Franstalige balies.

In 2020 werd overlegd met de voorzitters van de Nederlandstalige en Franstalige rechtbanken van eerste aanleg Brussel over de problematiek van de Brusselse vrederechters (terugkerend probleem om meerdere vacante plaatsen in te vullen). Er werd een gezamenlijke synthesesnota opgesteld, verstuurd naar de minister van Justitie en de voorzitter van de commissie Justitie van de Kamer. De werkgroep '*Rekrutering en Selectie*' heeft ook de

⁴⁰ Sommige adviesformulieren voor de benoemings- en aanwijzingsprocedures werden aangevuld met de volgende rubriek: "*Nevenfuncties die de kandidaat uitoefent: (Onderwijsopdracht, deelneming aan een commissie, een raad of comité van advies of, krachtens een bijzondere opdracht, aan het beheer of het toezicht op een openbare instelling (art. 294 Ger.W.), functie in een tuchtcommissie, een beroepsorgaan of een examenjury, opdracht of detachering bij een Belgische of buitenlandse instelling, of elke andere nevenfunctie)*", zie <https://hrj.be/nl/loopbaan-magistratuur/benoemingen>

kwestie van het taalevenwicht bij de Brusselse 'rechtscolleges' (zetel en Openbaar Ministerie) bestudeerd, net als de uitbreiding van de bevoegdheden van de Hoge Raad voor de Justitie tot andere gerechtelijke functies.

Er zal een rondetafel over het gebrek aan aantrekkelijkheid van het ambt van magistraat worden georganiseerd met de verschillende actoren van de gerechtelijke wereld en het onderwijs van het recht (het College van het Openbaar Ministerie, het College van de hoven en rechtbanken, de OVB, de OBF, decanen van de rechtsfaculteiten van de universiteiten, enz.).

3.3. VORMING

In 2012 heeft de HRJ [richtlijnen](#) opgesteld die gelden voor de vorming van magistraten, beroepsmagistraten en niet-beroepsmagistraten, alsook de gerechtelijk stagiairs.

In twee algemene richtlijnen wordt aan het Instituut voor gerechtelijke opleiding of IGO gevraagd zijn activiteiten binnen het eigen wettelijke kader te laten verlopen en tot een onderbouwd opleidingsplan te komen, onder meer gestoeld op een diepgaande omgevings- en behoefteanalyse.

De bijzondere richtlijnen vormen echter de hoofdbrok van de HRJ-richtlijnen inzake opleiding. Deze zijn gebaseerd op de *Standards of Excellence for the Public Administration Education and Training* ontwikkeld door het *United Nations Department of Economic and Social Affairs* (2008). Dit kader is ontwikkeld voor de opleiding van beroepsbeoefenaars met een functie in de publieke sector.

Niet alle richtlijnen kunnen onmiddellijk en op een optimale manier worden uitgevoerd. Daarom heeft de Hoge Raad voor de Justitie een aantal prioritaire lijnen uitgezet waarop het IGO zich, volgens de Hoge Raad voor de Justitie, best concentreert.

Deze prioriteiten zijn de volgende:

1. Opleidingsprogramma's uitbouwen met oriëntaties, strategieën en doelstellingen op maat van de doelgroepen;
2. Decentralisatie en technologische vernieuwing zodat het IGO aan haar volledige doelpubliek meer opleidingen kan geven (bv. e-learning);
3. Organisatie van meer opleidingen bestemd voor de pas benoemde magistraten en de niet-beroepsmagistraten. Deze zouden minstens een 'basisopleiding' moeten krijgen, met een bijzondere aandacht voor de rechtspleging, de deontologie en de contouren van het beroepsgeheim;
4. Optimalisering van de samenwerking met de universiteiten en de hogescholen in het kader van de bij wet voorziene mogelijkheden;
5. Terbeschikkingstelling aan de korpschefs van meer managementopleidingen of opleidingen die gericht zijn op het verwerven van niet-juridische vaardigheden die zouden kunnen bijdragen tot een verbetering van hun rechtscollege/korps, in het bijzonder op het vlak van human resources.

Luidens de Grondwet oefent de Hoge Raad voor de Justitie zijn bevoegdheden met name uit op het vlak van de opleiding van rechters en ambtenaren van het Openbaar Ministerie.

De wet van 31 januari 2007 verduidelijkt dat de door het IGO opgestelde opleidingsprogramma's in overeenstemming dienen te zijn met de richtlijnen die door de HRJ zijn voorbereid en bekrachtigd, ingeval ze betrekking hebben op de beroepsmagistraten van de rechterlijke orde, de plaatsvervangende magistraten, de raadsheren en rechters in sociale zaken, de rechters in handelszaken en de assessoren in strafuitvoeringszaken en de gerechtelijk stagiairs.

Door de wijzigingen bij het bestuur van het Instituut voor gerechtelijke opleiding, zowel op het niveau van de directie als van de raad van bestuur, werd de concrete evaluatie uitgesteld. Het lijkt erop dat de decentralisatie, de e-learning en de nodige aanpassingen aan de bevoegdheden inzake beleid werden doorgevoerd, hetgeen aansluit bij onze aanbevelingen.

In 2020 heeft de Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie meerdere leden van de evaluatiecommissies voor gerechtelijk stagiairs van het IGO vervangen:

- Werden voor vier jaar benoemd in de Franstalige evaluatiecommissie voor de gerechtelijke stage:
  - Dhr. Gauthier Mary, aangewezen als effectief lid, magistraat van de zetel (bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad van 27 oktober 2020*).
  - Dhr. Pierre Jacobs, aangewezen als plaatsvervangend lid, magistraat van de zetel (bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad van 27 oktober 2020*).

- Werden voor vier jaar benoemd in de Nederlandstalige evaluatiecommissie voor de gerechtelijk stage:
  - Mevr. Lieve Pellens, aangewezen als effectief lid, magistraat van het Openbaar Ministerie (bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad van 27 oktober 2020*).
  - Mevr. Dorothy Duchatelet en dhr. Hubert Van Puyenbroeck, aangewezen als plaatsvervangende leden, deskundigen inzake onderwijs, pedagogie of arbeidspsychologie (bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad van 16 november 2020*).

In 2020 heeft de Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie ook twee kandidaten, magistraten van de zetel, voorgedragen voor het wetenschappelijk comité van het IGO, met name dhr. Jos Decoker en mevr. Myriam de Hemptinne.

4. | ADVIES EN AANBEVELINGEN

Zowel de Kamer en de Senaat als de minister van Justitie kunnen de HRJ om advies vragen over hun wetgevende initiatieven. De HRJ kan ook het initiatief daartoe nemen. De Verenigde advies- en onderzoekscommissie is bevoegd om de adviezen of voorstellen voor te bereiden, waarna de algemene vergadering ze goedkeurt. De adviezen hebben weliswaar geen formeel-bindende of zelfs maar schorsende kracht. Er wordt echter wel rekening gehouden met de adviezen over een wetsvoorstel of een justitiehervorming. Precies zijn samenstelling én zijn onafhankelijkheid van zowel de uitvoerende, de rechterlijke als de wetgevende macht plaatsen de HRJ in een unieke positie en geven een meerwaarde aan het democratische debat.

Het gebrek aan een regering met volheid van bevoegdheden gedurende een aanzienlijk deel van het jaar, de gezondheids crisis veroorzaakt door Covid-19, het einde van het mandaat van de leden van de HRJ en de verkiezing/benoeming van de nieuwe leden van de HRJ, maakten van het jaar 2020 een uitzonderlijk jaar. De HRJ heeft zich in die moeilijke omstandigheden weliswaar gebogen over bepaalde maatregelen genomen in het kader van de coronacrisis, maar heeft in 2020 geen officiële adviezen verleend over wetgevende initiatieven. Er werden wel twee aanbevelingen geformuleerd.

4.1. INITIATIEVEN VAN DE VAOC MET BETREKKING TOT DE MAATREGELEN GENOMEN IN HET KADER VAN DE CORONACRISIS

Sinds het begin van de gezondheids crisis heeft de federale uitvoerende macht meerdere bijzondere machtenbesluiten inzake justitie opgesteld. De VAOC heeft twee nota's ter zake opgesteld. De nota's zijn beschikbaar op de website van de HRJ.

4.1.1. Nota van de VAOC van 1 april 2020 over het ontwerp van bijzondere machtenbesluit over burgerlijke en administratieve procedures

De opmerkingen van de VAOC over het ontwerp van bijzondere machtenbesluit gaan over:

- De afweging van de belangen die op het spel staan;
- De noodzakelijke continuïteit van de dienstverlening van de rechterlijke orde, zelfs indien de gezondheids crisis langer blijkt te duren dan oorspronkelijk verwacht.
- De situatie van de rechtzoekenden, in het bijzonder van zij die zichzelf moeten verdedigen, vooral voor de arbeidsgerechten, de familiegerechten, de vredegerechten of de politierechtbanken. Het is voor hen nog moeilijker om zich te verdedigen in een schriftelijke procedure dan dat ze mondeling hun verhaal zouden kunnen doen op een rechtszitting.
- De algemene werking van de rechterlijke orde (inclusief de magistraten van de zetel en het Openbaar Ministerie, alsook het personeel van de griffies, de parketten en de auditoraten).
- De gezondheidssituatie bij de rechterlijke orde. De magistraten en het personeel van de griffies, de parketten en de auditoraten zijn immers ook getroffen (ziektes, quarantaines).

Los van de collaterale gevolgen van de Covidpandemie op de werking van onze instellingen, houdt de VAOC eraan te herinneren dat Justitie niet stilstaat. Dit zou trouwens onmogelijk zijn aangezien Justitie essentieel is voor de rechtsstaat.

Het volledige document kan u hier raadplegen: <https://hrj.be/admin/storage/hrj/20200401-nota-vaoc-volmachtenbesluit-def-1.pdf>

4.1.2. Spoednota over diverse bepalingen inzake justitie i.v.m. Covid-19 (II)

Op 13 april 2020 is aan de minister van Justitie een met hoogdringendheid opgestelde nota toegezonden over een ontwerp van wetsvoorstel dat voorziet in bepaalde maatregelen voor Justitie in het kader van de bestrijding van COVID-19. 9.

Het volledige document kan u hier raadplegen: <https://hrj.be/nl/nieuws/2020/spoednota-over-diverse-bepalingen-inzake-justitie-i-v-m-covid-19-ii>

De aan de HRJ voorgelegde tekst werd herwerkt alvorens in de Kamer te worden ingediend als wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake justitie in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19. (document 1181/01).

4.1.3. Open brief van 5 juni 2020 aan de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers: « Geen fundamentele wetswijzigingen zonder grondige reflectie »

In deze open brief herinnert de HRJ eraan dat er over maatregelen op het gebied van justitie zorgvuldig moet worden nagedacht. Volgens de HRJ is het daarom ondenkbaar dat geen advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State wordt gevraagd. Het kan ook niet dat het Parlement zich niet kan laten voorlichten door goed voorbereide adviezen van de verschillende actoren.

Het volledige document kan u hier raadplegen: <https://hrj.be/admin/storage/hrj/brief-dewael.pdf>

4.2. AANBEVELING VAN DE VAOC VAN 22 OKTOBER 2020 BETREFFENDE DE VERMELDING VAN DE NAAM EN DE CONTACTGEGEVENS VAN DE DOSSIERBEHANDELAAR IN DE BRIEFWISSELING VAN HET OPENBAAR MINISTERIE

In deze aanbeveling vraagt de VAOC aan het openbaar ministerie om de naam van de dossierbehandelaar en de contactgegevens te vermelden in zijn briefwisseling met de burger.

Het volledige document kan u hier raadplegen: <https://hrj.be/admin/storage/hrj/20201022-caer-vaoc-aanbeveling-naam-dossierbehandelaar-om.pdf>

4.3. AANBEVELING VAN DE VAOC VAN 1 OKTOBER 2020 OVER DE BEROEPSPROCEDURE TEGEN EEN EVALUATIE VAN EEN MAGISTRAAT MET EEN MANDAATFUNCTIE

De VAOC beveelt de wetgever aan om de beroepsprocedure tegen de definitieve beoordeling “onvoldoende” van een magistraat met een mandaatfunctie nader te bepalen. Artikel 259undecies/2 van het Gerechtelijk Wetboek zou best worden aangevuld met bepalingen die aangeven wie de beroepscommissie allemaal dient te horen en welke precies de rechtsgevolgen zijn van de beslissing van de beroepscommissie.

Het volledige document kan u hier raadplegen: <https://hrj.be/admin/storage/hrj/vaoc-caer-aanbeveling-beroepsprocedure-evaluatie-nf.pdf>

5. | TOEZICHT

Door klachten te behandelen, audits en bijzondere onderzoeken bij de rechterlijke orde uit te voeren, moet de HRJ bijdragen aan een betere werking van justitie, ten dienste van de burger. Bovendien kan de Raad ook de aanwending van interne controlemiddelen bij de rechterlijke orde systematisch doorlichten. Daartoe moeten de instanties die bevoegd zijn voor deze controles jaarlijks verslag uitbrengen aan de VAOC.

Het extern toezicht behoort tot de bevoegdheid van de Verenigde advies- en onderzoekscommissie (VAOC), en tot de bevoegdheid van de Nederlandstalige (AOC) en Franstalige (CAE) advies- en onderzoekscommissies van de HRJ.

5.1. KLACHTEN

5.1.1. Welke klachten behandelt de HRJ?

De HRJ ontvangt klachten betreffende de werking van de rechterlijke orde en volgt die op.

De behandeling van klachten maakt deel uit van de bevoegdheden van de onderzoekscommissies (AOC en CAE) van de HRJ en vormt het belangrijkste instrument waarover die commissies beschikken om hun toezichtsbevoegdheid op de werking van de rechterlijke orde uit te oefenen.

Om ontvankelijk te zijn, moeten klachten schriftelijk, gedagtekend en ondertekend zijn en de volledige identiteit van de indiener van de klacht bevatten (naam, voornaam en adres).

De Hoge Raad is enkel bevoegd voor klachten betreffende de werking van de rechterlijke orde.

Zelfs als een klacht de werking van de rechterlijke orde betreft, moeten de commissies rekening houden met vijf bijkomende onbevoegdheidsgronden.

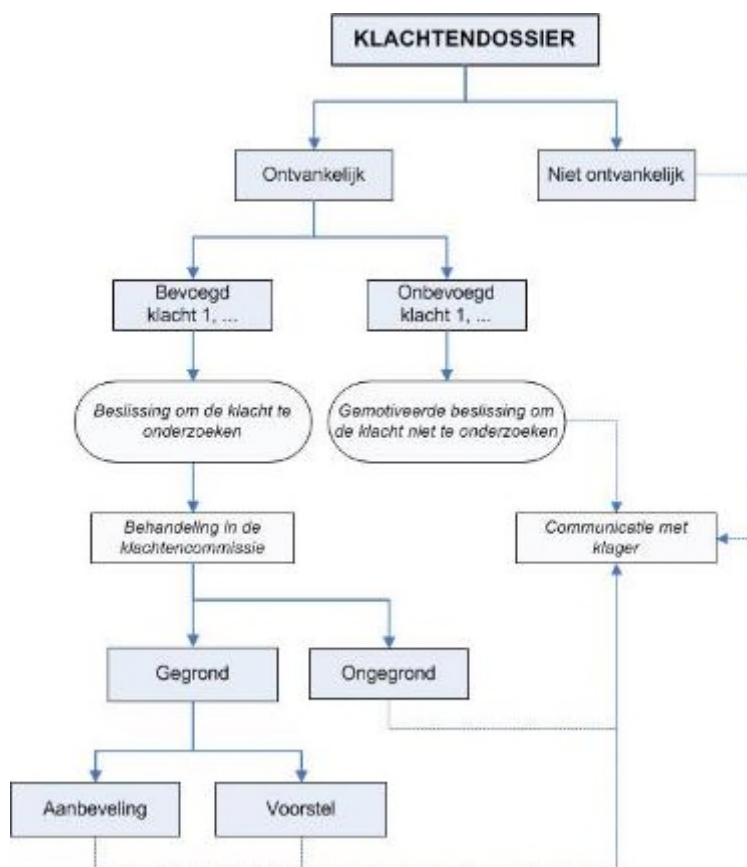
Zo is de Hoge Raad niet bevoegd voor:

- klachten die behoren tot de strafrechtelijke of tuchtrechtelijke bevoegdheid van andere overheden;
- klachten over de inhoud van een rechterlijke beslissing;
- klachten waarvan het doel via het aanwenden van gewone of buitengewone rechtsmiddelen kan of kon worden bereikt;
- klachten die reeds zijn behandeld en geen nieuwe elementen bevatten;
- klachten die kennelijk ongegrond zijn.

In deze gevallen verwijst de Hoge Raad de indiener van de klacht in de mate van het mogelijke door naar de bevoegde instantie.

5.1.2. Procedure

De klachtenbehandeling gebeurt door de bevoegde commissie, respectievelijk door de Nederlandse commissie (AOC) of de Franse commissie (CAE).

De klachtenprocedure bestaat uit vijf fases:

1. de ontvangst van de klacht
2. het ontvankelijkheidsonderzoek
3. het bevoegdheidsonderzoek
4. het onderzoek naar de gegrondheid van de klacht
5. de beoordeling van het belang om een aanbeveling of een voorstel te formuleren.

Doorheen de procedure wordt de indiener van de klacht steeds op de hoogte gebracht van de beslissingen die de commissie heeft genomen.

Indien de klacht gegrond is, kan de HRJ een oplossing voorstellen aan de bevoegde rechtsinstanties, een aanbeveling formuleren of een advies verlenen om de werking van justitie te verbeteren, een bijzonder onderzoek instellen of een audit opstarten.

Indien de commissie geen disfunctie van de werking van de rechterlijke orde vaststelt, wordt het klachtendossier afgesloten. Tegen de beslissingen van de advies- en onderzoekscommissies kan geen beroep worden aangetekend.

5.1.3. Klachten in 2020

In 2020 werden 231 nieuwe dossiers ingediend. Er werden 254 dossiers afgesloten in 2020, waaronder 249 ontvankelijk verklaarde dossiers, die samen 496 klachten bevatten: 254 klachten onderzocht door de AOC en 242 klachten onderzocht door de CAE. Op 31 december 2020 waren er 117 dossiers hangende.

Voor 357 van de 496 voornoemde klachten (hetzij 71,98% van de klachten in afgesloten ontvankelijke dossiers), hebben de commissies zich onbevoegd verklaard. De AOC verklaarde zich onbevoegd voor 209 klachten, de CAE voor 148 klachten.

De klachten in de ontvankelijke dossiers die in 2020 werden afgesloten, hadden hoofdzakelijk betrekking op de inhoud van een of meer rechterlijke beslissingen (175 of 35,28%), op het verloop van de procedure (56 of 11,29%), of hadden geen betrekking op de werking van de rechterlijke organisatie (44 of 8,87%)

Vervolgens komen de klachten over de omgang en de communicatie met justitie (39 of 7,86%) en over actoren zoals advocaten, stafhouders, bewindvoerders, notarissen of gerechtsdeurwaarders (35 of 7,06%).

De advies- en onderzoekscommissies moesten, onder meer, ook klachten behandelen over de trage rechtsgang (31 of 6,25%) en een zeker aantal klachten over het gedrag en gebrek aan eerbied van een magistraat, deskundige of griffier (28 of 5,65%).

Net zoals de vorige jaren weerspiegelt een groot aantal klachten de ontevredenheid van de rechtzoekende over de rechterlijke beslissing die werd genomen in zijn zaak. Zo gaat de rechtzoekende vaak niet akkoord met het vonnis of het arrest, met de aanstelling van een deskundige, met het sepot van een klacht door de procureur des Konings, enz.

Sommige burgers beschouwen de Hoge Raad (verkeerdelijk) als een soort beroepsinstantie die rechterlijke beslissingen kan vernietigen of ongedaan maken, of die zelfs in een lopende procedure kan tussenkomen om het verloop ervan een andere wending te geven.

5.1.4. Gegronde klachten in 2020

SOORT KLACHTEN DIE IN 2020 GEGROND WERDEN VERKLAARD

- > Trage rechtsgang
- > Gebrekkige communicatie met justitie
- > Verloop van de procedure

Van de 139 klachten (28,02%) waarvoor de commissies zich bevoegd hebben verklaard, werden er 103 ongegrond verklaard en 36 gegrond.

De AOC heeft 27 klachten ongegrond en 18 klachten gegrond verklaard. De CAE heeft 76 klachten ongegrond en 18 klachten gegrond verklaard.

De gegrond verklaarde klachten gingen vooral over de trage rechtsgang (12 van 36), de gebrekkige communicatie met justitie (10 van 36) en het verloop van de procedure (9 van 36). Verder waren er gegrond verklaarde klachten over het gedrag van de magistraat (1 van 36), een kritiek op de wetgeving (1 van 36), de partijdigheid van de magistraat (1 van 36), een verzoek om tussenkomst (1 van 36) en de omgang met justitie (1 van 36).

De commissies verklaren de klacht gegrond wanneer ze een slechte werking van de rechterlijke orde vaststellen, dat wil zeggen elke situatie waarin de dienstverlening aan de rechtzoekende niet beantwoordt aan de openbare dienstverlening die hij terecht van de rechterlijke orde mag verwachten.

De klachten die ongegrond werden bevonden, zijn ofwel klachten waarvan vaststond dat ze onterecht waren omdat uit het onderzoek blijkt dat er geen probleem is, ofwel klachten waarvan het onderzoek van de klacht geen disfunctie had aangetoond, ofwel klachten waarvoor de commissies niet met zekerheid hebben kunnen vaststellen of ze terecht waren.

De commissies moesten een klacht soms ongegrond verklaren omdat zij na het onderzoek van de klacht geen disfunctie van de werking van de rechterlijke orde konden vaststellen bij gebrek aan objectieve elementen. Dit doet zich wel eens voor bij klachten over het onbeleefde gedrag van een magistraat of over de trage rechtsgang waarvoor de partijen zelf, of hun raadslieden, mee verantwoordelijk zijn. In een burgerlijke procedure blijven de partijen immers meester van het geding. Als zij geen actie ondernemen, kunnen de rechtbank of het hof de zaak ook niet altijd bespoedigen.

5.1.5. Diverse

Voor het uitgebreide klachtenverslag 2020 verwijzen wij u naar onze website: hrj.be, onder de rubriek publicaties. Het bevat met name samenvattingen van de gegrond verklaarde klachten. U vindt de aanbevelingen van de commissies in dezelfde rubriek op de website van de HRJ.

5.2. AUDITS EN BIJZONDERE ONDERZOEKEN

In 2020 heeft de VAOC een verkenningsonderzoek afgerond naar de verwezenlijking van de doelstellingen van de wet op het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek.

Ondanks de bijzondere omstandigheden heeft de VAOC in 2020 ook twee nieuwe audits opgestart :

- Audit "Evaluatie van magistraten binnen de ondernemingsrechtbanken;
- Audit "Covid-19-crisis: Impact op de rechtzoekende en aanpak van de rechterlijke orde ».

Er werd ook één nieuw bijzonder onderzoek gevoerd en er werd nagegaan in welke mate gevolg werd gegeven aan de aanbevelingen van een bijzonder onderzoek uit 2019:

- Bijzonder onderzoek zaak "Jozef Chovanec";
- Opvolgingsverslag van het bijzonder onderzoek "Toezicht op het verloop van gerechtelijke onderzoeken. Lessen uit de zaak ABC in Veurne".

5.2.1. Verkenningsonderzoek naar de verwezenlijking van de doelstellingen van de wet op het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek (SUO-wet)

De tenuitvoerlegging van veroordelingen en de invordering van boetes zijn het sluitstuk van de strafprocedure. Het Rekenhof wijst sinds 2000 systematisch op de tekortkomingen hierin. Ook de Hoge Raad onderstreepte in een advies van 2013 dat de regelgeving en de praktijken inzake de invordering van de vermogensstraffen en de gerechtskosten in strafzaken moesten worden verbeterd.

Een gebrekkige tenuitvoerlegging en invordering tast de geloofwaardigheid van het hele strafbeleid aan. De inzet van tal van mensen en middelen binnen de hele strafketen om tot een veroordeling te komen die vervolgens niet ten uitvoer wordt gebracht, leidt niet alleen tot een verspilling van personele en andere middelen, maar ook tot frustratie bij iedereen die meegewerkt heeft aan de veroordeling en tot een gevoel van straffeloosheid bij de veroordeelde.

De SUO-wet van 2014 moest op dit vlak verbetering brengen.

Uit het verkenningsonderzoek blijkt dat de meeste entiteiten zich slechts in beperkte mate op het SUO kunnen toeleggen. Ook de samenwerking met de andere diensten (zoals het bureau NFI van de FOD Financiën) verloopt niet altijd optimaal. Concrete cijfers over het SUO zijn niet overal beschikbaar en moeten vaak manueel worden opgezocht.

Het SUO wordt dus onderbenut ten opzichte van zijn potentieel. Theoretisch zouden jaarlijks grote bedragen kunnen worden geïnd, maar in de praktijk wordt maar een fractie daarvan effectief gerealiseerd. Dat de samenwerking met andere diensten (zoals de FOD Financiën) niet altijd vlot verloopt heeft hier zeker een impact op.

De HRJ heeft verschillende mogelijke oplossingen geformuleerd: het voorzien van extra personele middelen, het professionaliseren van het beheer van het SUO, het verbeteren van de opleiding over het SUO, het verspreiden van richtlijnen over de opening van een SUO, het faciliteren van een systematische uitwisseling van informatie tussen de belastingadministraties en de SUO-magistraten, het systematisch inlichten van het CFI over veroordelingen die niet volledig werden uitgevoerd, het optimaliseren van de samenwerking tussen het kantoor NFI van de FOD Financiën en de SUO-magistraten en het ontwikkelen van informaticamiddelen voor het beheer van de uitvoering van de strafrechtelijke veroordelingen tot een boete, een inbeslagneming en/of kosten en het beheer van de SUO.

U kan het volledige verslag hier raadplegen: <https://hrj.be/admin/storage/hrj/verslag-suo-30-03-20.pdf>

5.2.2. Audit - Evaluatie van magistraten binnen de ondernemingsrechtbanken

Op 16 januari 2020 heeft de Verenigde advies- en onderzoekscommissie van de Hoge Raad voor de Justitie (HRJ) beslist om een audit uit te voeren m.b.t. de evaluatie van magistraten binnen de ondernemingsrechtbanken.

Deze audit sluit aan bij het programma 'werken aan een autonome, performante en transparante justitie' uit het projectenplan 2017-2020 van de HRJ. Een onderdeel van dit programma is de kwaliteitscontrole van het evaluatiesysteem van de magistraten. Ook tijdens eerdere audits werd de evaluatie van magistraten als een belangrijk aandachtspunt opgemerkt. De evaluatie van magistraten is een kans om de kwaliteit van de prestaties van de magistraten op peil te houden. Dit proces heeft een grote impact op de kwaliteit van de werking van de rechterlijke orde.

De audit evalueert of het huidige evaluatiesysteem van magistraten

- 1) wordt toegepast conform de wettelijke bepalingen;
- 2) geïntegreerd is in een humanresourcesbeleid;
- 3) bijdraagt tot het efficiënt en effectief realiseren van de doelstellingen van de organisatie.

De audit beperkt zich tot de wijze van evalueren binnen de ondernemingsrechtbanken van België. De audit gaat over de evaluatie van de beroepsmagistraten in deze ondernemingsrechtbanken en doet geen uitspraken:

- over de kwaliteit van de beoordelingen zelf;
- de evaluatie van de rechters in ondernemingszaken;
- tucht;
- de evaluatie van magistraten in andere rechtbanken of
- de evaluatie van de voorzitters van de ondernemingsrechtbanken.

5.2.3. Audit – « Covid-19-crisis: Impact op de rechtzoekende en aanpak van de rechterlijke orde »

Op 4 juni 2020 heeft de Verenigde advies- en onderzoekscommissie van de Hoge Raad voor de Justitie beslist een audit te voeren over de impact van de COVID-19-crisis binnen de dertien rechtbanken van eerste aanleg, de veertien parketten, het College van de hoven en rechtbanken en het College van het openbaar ministerie. Die beslissing werd genomen naar aanleiding van de situatie en om twee redenen:

- De coronacrisis heeft grote gevolgen gehad voor de werking van de rechterlijke orde.
- Er werden diverse maatregelen genomen om de continuïteit van de dienstverlening te verzekeren:
  - door de regering en de wetgever, in het bijzonder maatregelen die betrekking hebben op de werking van de rechterlijke orde (met name het koninklijk besluit nr. 2 van 9 april 2020 met betrekking tot de verlenging van termijnen van de rechtspleging voor de burgerlijke en administratieve rechterlijke instanties en de schriftelijke rechtspleging van burgerlijke zaken en de wet van 30 april 2020 houdende diverse bepalingen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19);
  - door het College van de hoven en rechtbanken;
  - door het College van het openbaar ministerie;
  - door de entiteiten.

De Hoge Raad voor de Justitie had drie auditdoelen:

1. Nagaan of de geauditeerden tijdens de gezondheids crisis de continuïteit van de dienstverlening hebben kunnen garanderen met voldoende aandacht voor de rechten van de rechtzoekenden, alsook voor de veiligheid en de gezondheid van hun eigen medewerkers en de rechtzoekenden.
2. Nagaan of de geauditeerden de nodige middelen en bevoegdheden hadden om tijdens de crisis, of bij gelijkaardige crisissen in de toekomst, de continuïteit van de dienstverlening te garanderen met voldoende aandacht voor de rechten van de rechtzoekenden en voor de veiligheid en de gezondheid van hun eigen medewerkers en de rechtzoekenden.
3. Nagaan hoe de geauditeerden zich moeten voorbereiden om in de toekomst de continuïteit van de dienstverlening te garanderen bij gelijkaardige crisissen.

De audit werd uitgevoerd van maart 2020 tot februari 2021.

5.2.4. Bijzonder onderzoek – Zaak « Jozef Chovanec »

Op 3 september 2020 startte de HRJ een bijzonder onderzoek naar de behandeling van het gerechtelijk dossier van het overlijden van dhr. Jozef Chovanec. Dit onderzoek werd afgerond op 28 oktober 2020.

De bevolking reageerde geschokt toen de zaak 'Jozef Chovanec' in de media werd gebracht. De publieke opinie was bijzonder aangedaan door bepaalde beelden.

Achter deze golf van emoties gaat de pijn schuil van een familie die wacht op uitleg over het verloop van de gebeurtenissen, maar ook het onbegrip ten aanzien van personen die publiek met de vinger worden gewezen. Al die personen kampen met een gevoel van onrechtvaardigheid. De Hoge Raad voor de Justitie heeft daarom beslist zich in alle onafhankelijkheid en objectiviteit te buigen over de wijze waarop het gerechtelijk apparaat de zaak 'Jozef Chovanec' heeft behandeld.

De HRJ heeft volgende aandachtspunten vastgesteld voor de verbetering van de werkprocessen bij de behandeling van zaken waarin een persoon lichamelijk letsel oploopt of overlijdt naar aanleiding van een politieoptreden:

- Het belang van de eerste maatregelen die de parketmagistraten onmiddellijk moeten nemen, meer bepaald de plaatsopneming en, in voorkomend geval, het instellen van een gerechtelijk onderzoek.
- De vereiste prioriteit en de bijzondere aandacht die aan de behandeling van dergelijke zaken moeten worden gegeven.
- Het belang van de leiding van het onderzoek of de instructies die de magistraat geeft, met participatie van de verschillende partijen en van het Openbaar Ministerie.
- De noodzaak om de precieze opdracht en de duur van de deskundigenonderzoeken af te bakenen en de opvolging ervan te garanderen.
- Het belang van een regelmatige en strikte opvolging, zelfs een grondig toezicht door het Openbaar Ministerie en de kamer van inbeschuldigingstelling.
- De nood aan een constructieve communicatie tussen de gerechtelijke overheden onderling en met de politionele overheden.

U kan het volledige verslag hier raadplegen: <https://hrj.be/admin/storage/hrj/20201028-hrj-verslag-bijzonder-onderzoek-zaak-jozef-chovanec.pdf>

5.2.5. Opvolgingsverslag van het bijzonder onderzoek « Toezicht op het verloop van gerechtelijke onderzoeken. Lessen uit de zaak ABC in Veurne »

De HRJ heeft in 2017-2018 een bijzonder onderzoek gevoerd naar het "toezicht op het verloop van gerechtelijke onderzoeken. Lessen uit de zaak ABC in Veurne".

Begin 2019 heeft de HRJ in een verslag aanbevelingen geformuleerd aan de rechterlijke orde, aan de politieke beleidsmakers en aan zichzelf om het toezicht op de langlopende gerechtelijke onderzoeken te verbeteren.

In 2020 is nagegaan in welke mate gevolg is gegeven aan de aanbevelingen uit het verslag van het bijzonder onderzoek van een jaar eerder. Deze opvolging werd afgerond op 28 oktober 2020. De HRJ stelt vast dat:

- er in het algemeen meer gevolg is gegeven aan de aanbevelingen die gericht waren aan het openbaar ministerie;
- de opvolgingsgraad hoger is bij die entiteiten waar het bijzonder onderzoek destijds is gevoerd.

U kan het volledige verslag hier raadplegen: <https://hrj.be/admin/storage/hrj/20201028-verslag-opvolging-bo-toezicht-op-het-verloop-van-gerechtelijke-onderzoeken.pdf>

6. | INTERNATIONAAL

6.1. COVID₁₉ - PANDEMIE

Door de maatregelen die werden genomen om de verspreiding van Covid-19 te beperken, heeft de Hoge Raad voor de Justitie zijn werking aangepast om de gezondheid van zijn medewerkers en zijn bezoekers te beschermen. Zoals alle activiteiten, werden ook de internationale aangepast aan deze realiteit. Bijeenkomsten met deelnemers uit verschillende landen zijn geannuleerd of op alternatieve wijze georganiseerd via digitale kanalen, zoals videoconferencing, webinars,... De HRJ is ook blijven inzetten op de uitwisseling van informatie via het invullen van talrijke vragenlijsten, onder andere over de gevolgen van de pandemie op de werking en de dienstverlening.

6.2. JUMELAGE DIE DE 'CONSEIL SUPÉRIEUR DU POUVOIR JUDICIAIRE' VAN MAROKKO MOET VERSTERKEN.

Sinds 2009 voert het Koninkrijk Marokko een brede hervormingsagenda door op het vlak van justitie. Een van de strategische pijlers van die hervorming is de consolidatie van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht die met name geleid heeft tot de oprichting in 2017 van de *Conseil supérieur du pouvoir judiciaire* (CSPJ).

De onafhankelijkheid van de rechterlijke macht is ook een van de doelstellingen van het ambitieuze programma voor begrotingssteun van de Europese Unie dat de versterking van de rechtsstaat in Marokko sinds december 2015 steunt.

De jumelage ter ondersteuning van de CSPJ is een aanvulling op het programma voor begrotingssteun van de Europese Unie. Met de jumelage worden de instellingen geconsolideerd via de nauwe samenwerking en het partnerschap tussen de administraties, in dit geval de Belgische administraties en de CSPJ.

Verschiedende actoren van de Belgische justitie hebben hun krachten gebundeld om de institutionele, leidinggevende en organisatorische bekwaamheden van de CSPJ te ondersteunen. Ze doen dat via een uitwisseling van goede praktijken en van het Europese Acquis Communautaire tijdens het tweejarige samenwerkingsprogramma.

In het jaar 2020 vonden, nog net voor het uitbreken van de gezondheids crisis, op 5 en 6 februari in Rabat workshops en openhartige, eerlijke en veelbelovende uitwisselingen plaats tussen Belgische deskundigen en leden van de Marokkaanse CSPJ over de vrijheid van meningsuiting van de magistraten, de afstemming tussen die vrijheid en de terughoudendheid die van hen wordt verwacht en over het gebruik van sociale netwerken door magistraten.

6.3. WORKSHOP MET INTERNATIONALE EXPERTEN OVER HELDERE RECHTSTAAL

Hoe zorgen we voor een duurzame mentaliteitsverandering om een heldere rechtstaal te gebruiken? Dat was het thema van een workshop met internationale experts die de HRJ op 6 maart 2020 organiseerde in samenwerking met de Structural Reform Support Service van de Europese Commissie.

Mette Jenssen, raadsheer in de Borgarter lagmannsret, sprak over de Noorse ervaringen met het stimuleren van een toegankelijke taal. Ilse Westenek, hoofd van de communicatiedienst van de rechtbank van Oost-Brabant

gaf een reeks voorbeelden van enthousiasmerende initiatieven die men in Nederland al heeft genomen. En Ingrid Olsson, taaladviseur van het Institutet for sprak och folkminnen vroeg zich luidop af of Zweden wel terecht aanzien wordt als het Nirvana van "klare taal". Nadien volgde een boeiende gedachtewisseling met de vertegenwoordigers van het College van hoven en rechtbanken, het College van het openbaar ministerie, de directeur van het Instituut voor gerechtelijke opleiding, en leden van de werkgroep "Kruid" van de HRJ.

De geldende gezondheidsmaatregelen lieten niet toe dat de grote internationale conferentie over toegankelijke rechtstaal die in het najaar gepland stond, heeft kunnen plaatsvinden.

6.4. ACTIVITEITEN VAN HET EUROPEES NETWERK VAN JUSTITIËLE INSPECTIEDIENSTEN

Sinds 2018 maakt de HRJ deel uit van het Europees netwerk van justitiële inspectiediensten (*Réseau européen des services d'inspection de la Justice* - RESIJ). Dit netwerk heeft tot doel de samenwerking te optimaliseren tussen de diensten die justitiële inspectieopdrachten uitvoeren in de lidstaten van de Europese Unie en de landen die kandidaat zijn voor toetreding tot de Europese Unie, en een goed wederzijds begrip tussen deze diensten te bevorderen.

In 2020 nam de HRJ deel aan twee projecten die door het netwerk zijn gelanceerd:

- Project "Evaluatie van de toepassing van Europese verordeningen met betrekking tot de samenwerking in burgerlijke zaken";
- Project "Europees deontologisch charter van de nationale inspectiediensten die lid zijn van het Europees Netwerk van Inspectiediensten van Justitie.

Deze projecten zullen pas in 2021 aflopen.

7. | LEDEN EN PERSONEEL

7.1. LEDEN

De HRJ bestaat uit 44 leden, 4 van deze leden vormen het Bureau. Hij bestaat uit 22 magistraten en 22 niet-magistraten (van wie 8 advocaten, 6 professoren van een universiteit of hogeschool en 8 leden uit het middenveld).

De 44 leden zijn onderverdeeld in twee taalcolleges (NL/FR), waarin telkens 22 leden zitten: 11 magistraten en 11 niet-magistraten. In elke taalgroep moeten er bij de 11 niet-magistraten tenminste 4 advocaten en 3 hoogleraren zijn.

Voor de samenstelling van de HRJ na de verkiezingen van 25 september 2020 wordt verwezen naar punt 1.3 van de inleiding van dit verslag.

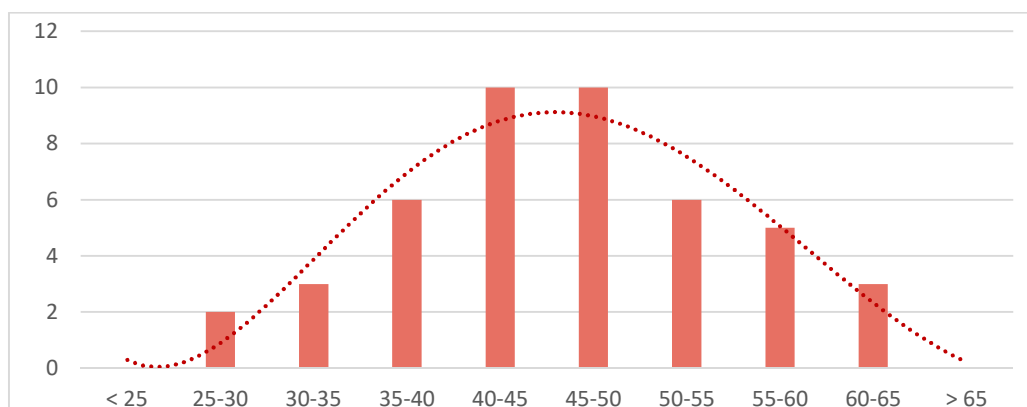
7.2. PERSONEEL

Op 31 december 2020 bestond het personeel van de HRJ uit 33 statutaire en 12 contractuele personeelsleden.

De gemiddelde leeftijd van het administratief personeel van de HRJ op alle tewerkstellingsniveaus bedraagt 46 jaar en 8 maanden (met een standaardafwijking van 7 jaar en 1 maanden).

De gemiddelden en standaardafwijkingen per tewerkstellingsniveau zijn als volgt:

Niveau A:	43 jaar en 10 maanden	7 jaar en 1 maand
Niveau B:	53 jaar en 5 maanden	7 jaar en 8 maanden
Niveau C:	47 jaar en 6 maanden	6 jaar
Niveau D:	47 jaar en 9 maanden	6 jaar en 2 maanden

8. | REKENINGEN

8.1. DUBBELE BOEKHOUDING

Voor de opmaak van haar rekeningen houdt de HRJ rekening met de principes van 'deugdelijk bestuur'. Sinds 2004 werd deze werkwijze vastgelegd in een door de algemene vergadering goedgekeurd reglement.

De HRJ houdt zijn rekeningen op basis van een dubbele boekhouding. Er is dus te allen tijde niet enkel inzage in de kosten en opbrengsten mogelijk, maar ook in de financiële positie en de toestand van alle bezittingen, vorderingen en schulden.

Hoewel dit geen verplichting is, beoogt de HRJ daarmee een grotere transparantie en wenst de HRJ vooruit te lopen op toekomstige verplichtingen.

8.2. INTERNE EN EXTERNE CONTROLE

Na de opmaak worden de rekeningen van de HRJ nagezien door bedrijfsrevisoren, waarop sinds 2017 een beroep wordt gedaan.

Daartoe voeren zij een grondig nazicht uit van de boekhoudkundige stukken. Daarna worden de rekeningen ter goedkeuring voorgelegd aan de algemene vergadering.

Het Rekenhof heeft een permanente controlebevoegdheid op de rekeningen van de HRJ, die zij uitvoert in opdracht van de Kamer.

8.3. UITGAVEN 2020

Verdeling uitgaven	2015		2016		2017	
	€	%	€	%	€	%
Leden van de HRJ	1 150 124,30 €	20,92%	1 186 289,90 €	20,91%	1 114 926,62 €	19,92%
Administratief personeel	3 087 031,77 €	56,15%	3 224 807,55 €	56,85%	3 329 136,20 €	59,48%
Gebouwen	797 312,77 €	14,50%	809 173,83 €	14,26%	787 074,97 €	14,06%
Andere werkingskosten	431 489,49 €	7,85%	390 411,31 €	6,88%	340 505,54 €	6,08%
Kapitaaluitgaven	32 274,25 €	0,59%	61 809,21 €	1,09%	25 368,91 €	0,45%
Totaal van de uitgaven	5 498 232,58 €	100%	5 672 491,80 €	100%	5 597 012,24 €	100%

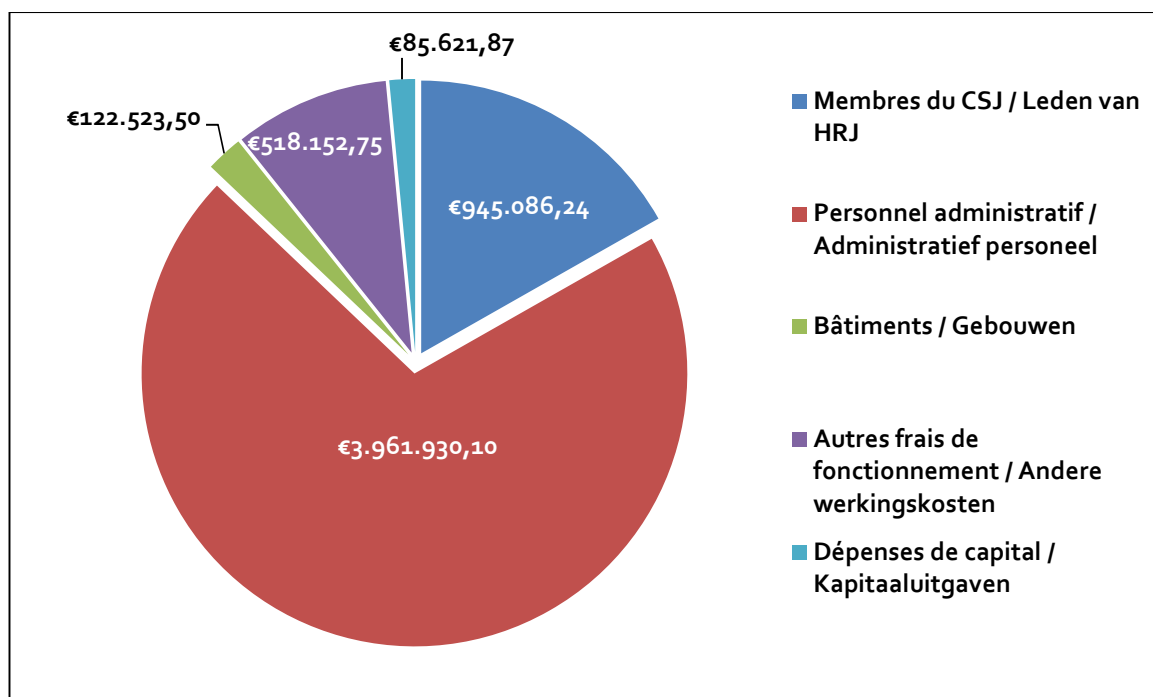

Verdeling uitgaven	2018		2019		2020	
Leden van de HRJ	1 138 596,63 €	21,61%	1 201 313,34 €	23,51%	945 086,24 €	16,78%
Administratief personeel	3 296 242,67 €	62,56%	3 300 857,40 €	64,59%	3 961 930,1 €	70,33%
Gebouwen	96 765,09 €	1,84%	111 411,72 €	2,18%	122 523,5 €	2,17%
Andere werkingskosten	633 578,45 €	12,03%	479 775,15 €	9,39%	518 152,75 €	9,20%
Kapitaaluitgaven	103 340,37 €	1,96%	16 735,00 €	0,33%	85 621,87 €	1,52%
Totaal van de uitgaven	5 268 523,21 €	100,00%	5 110 092,62 €	100,00%	5 633 314,46 €	100%

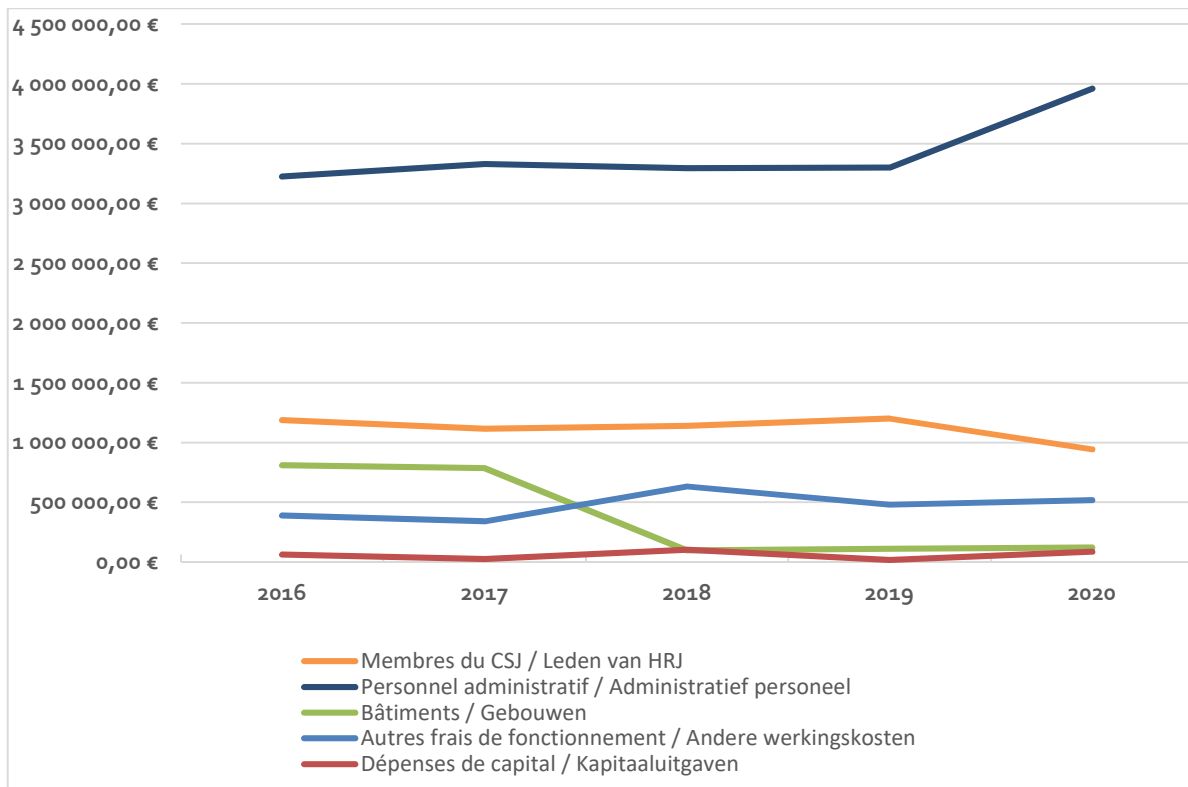
De **personeelskosten** en de **vergoedingen voor de 44 leden** van de HRJ nemen de grootste hap uit de begroting.

De post 'andere werkingskosten' betreft onder meer de externe expertise voor de examens, seminars enz.

VERDELING UITGAVEN 2020

EVOLUTIE UITGAVEN PERIODE 2016-2020

9. | BIJLAGE - KROKUSPLAN

KROKUSPLAN

Projectenplan 2017 – 2020 van de HRJ

Goedgekeurd door de algemene vergadering op 26 januari 2017

De HRJ heeft de cruciale opdracht het vertrouwen van de burger in justitie te herstellen. Dit kan onder meer door een bijdrage te leveren om justitie efficiënter en effectiever te maken, wat trouwens ook het doel is van de lopende hervormingen binnen de gerechtelijke wereld.

De HRJ voert doorlopend zijn wettelijk bepaalde activiteiten uit op het vlak van:

- aanwerving;
- selectie;
- benoeming;
- klachtenbehandeling;
- adviesverstrekking;
- doorlichting.

Daarnaast focust de HRJ op een aantal topics om te werken aan het herstel van het vertrouwen.

Het Projectenplan 2017-2020 groepeert een geheel van activiteiten die de dienstverlening van justitie aan de burger moeten verbeteren en zijn vertrouwen in justitie moeten versterken, in twee programma's:

- (1) *Programma 'Bevorderen van de aandacht van justitie voor de burger',*
- (2) *Programma 'Werken aan een autonome, performante en transparante justitie'.*

Kenmerken van programma's zijn:

- ze bestaan uit projecten;
- de projecten binnen hetzelfde programma hebben gemeenschappelijke doelstellingen;
- de projecten hebben betrekking op (strategische) verandering.

Ieder programma bestaat uit projecten op korte, middellange en lange termijn.

Ieder project moet:

- bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen en de subdoelstellingen;
- een wezenlijke verandering teweegbrengen in de relatie burger-justitie, in de rechterlijke organisatie;
- effectief resultaat opleveren.

PROGRAMMA 1

BEVORDEREN VAN DE AANDACHT VAN JUSTITIE VOOR DE BURGER

Een toegankelijke justitie

1. Toegang tot justitie beheersbaar maken

Een voorstel formuleren om:

- de kost van de toegang beheersbaar te maken;
- de kost van de toegang te reduceren;
- de misbruiken, die zeer duur zijn, weg te werken;
- hierbij aansluitend een standaard voor digitale dienstverlening te definiëren;
- alternatieve geschillenbeslechting (ADR) en online geschillenbeslechting (ODR) een gepaste plaats te geven.

2. De toegang tot justitie financieel haalbaar maken voor alle burgers

Een voorstel uitwerken dat burgers voor wie de huidige toegang tot justitie niet haalbaar is - omdat ze niet over voldoende financiële middelen beschikken en ook geen beroep kunnen doen op de juridische tweedelijnsbijstand - dezelfde mogelijkheid voor toegang tot justitie biedt als de burgers die over voldoende financiële middelen beschikken en zij die beroep kunnen doen op de juridische tweedelijnsbijstand.

Toegankelijke en begrijpelijke rechtstaal

3. Zorgen voor aandacht voor toegankelijke en begrijpelijke rechtstaal bij magistraten en niet-magistraten om de toepassing van het recht mogelijk te maken of te vergemakkelijken

Aanbevelingen inzake klare rechtstaal formuleren ten aanzien van de verschillende overheden. Hiertoe overleg organiseren (o.a. een Staten-Generaal) met alle betrokken partners (wetgever, universiteiten, advocaten, ambtenaren, politie, enz.).

Efficiënte dienstverlening aan de burger

4. Evalueren van de dienstverlening aan de burger

- Onderzoeken of burgers en justitieactoren gebruik maken (of dat zouden wensen?) van digitale communicatiemiddelen in hun onderlinge contacten;
- Onderzoeken welke dienstverlening aan de burger geboden wordt met betrekking tot openingsuren en of brieven worden beantwoord;
- Formuleren van aanbevelingen voor een betere dienstverlening aan de burger (openingsuren, beantwoorden van brieven);
- Promoten van digitale communicatiemiddelen in de contacten tussen justitie en de burger;
- Nagaan op welke manier er aandacht is voor de burger die niet thuis is in de digitale communicatiemiddelen.

Feedback van de burger over de werking van justitie

5. Justitiebarometer 2018

- Peilen naar het vertrouwen van de burger in het Belgische justitiële systeem.
- Peilen naar de perceptie van de burger betreffende de werking van de gerechten en parketten.
- Analyseren van de evolutie van de periodieke resultaten van deze peilingen sinds 2002.
- Formuleren van aanbevelingen aan de rechterlijke organisatie en wetgever.

6. Opinie van de gebruiker over de werking van (familie)rechtbanken

- Evalueren van de werking van de (familie)rechtbanken bij middel van opinieonderzoek bij de gebruikers ervan.
- Formuleren van aanbevelingen aan de rechterlijke organisatie en andere justitieactoren.

PROGRAMMA 2

WERKEN AAN EEN AUTONOME, PERFORMANTE EN TRANSPARANTE JUSTITIE

Een rechterlijke organisatie die autonoom wordt beheerd

7. **Expertise verwerven inzake het gebruik van beheersovereenkomsten en ontwikkelen van prestatie-indicatoren**
  - De expertise die Frankrijk en Nederland hebben verworven sinds ze werken met beheersovereenkomsten verzamelen ten einde deze te kunnen gebruiken bij de evaluatie van de (toepassing van de) beheersovereenkomsten die zullen afgesloten worden tussen de minister van Justitie en de colleges H&R en OM.
  - Een voorstel formuleren over prestatie-indicatoren die de evaluatie van de realisatie van de doelstellingen opgenomen in de beheersovereenkomsten mogelijk maken.
8. **Methodologisch-technische ondersteuning bieden aan de rechterlijke organisatie voor het verbeteren van haar interne beheersing**
  - Ondersteunen van het organiseren van een interne auditfunctie in de steundienst van het college van de hoven en rechtbanken en van het college van het openbaar ministerie overeenkomstig de standaarden van het *Institute of Internal Auditors* (IIA).
  - Faciliteren van het gebruik van de *Control self assessment*-techniek in de rechterlijke organisatie in het kader van de ontwikkeling van interne beheersing binnen deze organisatie.

Een rechterlijke organisatie die haar personele middelen adequaat inzet

9. **Ontwikkelen van een visie op de toekomstige magistratuur**

Een voorstel over de samenstelling van de toekomstige magistratuur ontwikkelen waarbij onder meer aandacht wordt besteed aan:

  - De ondersteuning van de magistraten door juristen/referendarissen.
  - Een evenwichtige samenstelling van de magistratuur inzake diversiteit (in de zin van gender en migratieachtergrond).
  - De aantrekkelijkheid van de functie van magistraat.
  - Het probleem van beroep doen op plaatsvervangers.
10. **Onderzoeken van het gebruik van de ontwikkelde werklasmmeetinstrumenten**
  - Onderzoeken of het om gedegen instrumenten gaat voor het bepalen van de benodigde personele middelen en de verdeling ervan over de gerechtelijke entiteiten.
  - Zich een beeld vormen over hoe de werklasmmeting bij middel van de ontwikkelde werklasmmeetinstrumenten in de praktijk werkt.
  - Nagaan in hoeverre ze bijdragen tot het verbeteren van de werkprocessen.
  - Advies verstrekken voor verbetering van de instrumenten en van het gebruik ervan bij de vaststelling en de toedeling van de personele middelen van de gerechtelijke entiteiten.
11. **Kwaliteitscontrole van het evaluatiesysteem van de magistraten**
  - De verschillende evaluatiesystemen van magistraten, mandaathouders en korpschefs evalueren en aanbevelingen formuleren aan de wetgever om de prestaties van de magistraten te bevorderen.
  - Bepalen van de rol die de colleges te vervullen hebben in de ontwikkeling van dergelijke evaluatiesystemen.

Een HRJ die de personele middelen (rechters en procureurs) van de rechterlijke organisatie adequaat werft

12. Evaluatie van de selectieprocedures voor magistraat, gerechtelijk stagiair en korpschef

- Actualiseren van de criteria en procedures die gehanteerd worden door de benoemings- en aanwijzingscommissies bij de selectie van magistraten, gerechtelijk stagiairs en korpschefs, waarbij onder meer wordt nagegaan of de kandidaten aandacht schenken aan de regels inzake positieve deontologie, oog hebben voor diversiteit en een toegankelijke, begrijpelijke rechtstaal hanteren.
- Het maken van een kritische evaluatie van de activiteiten van deze commissies en eventueel aan de hand hiervan het selectiebeleid bijsturen

13. Kwaliteitscontrole van het evaluatie-examen

- Evalueren of het mondeling evaluatie-examen nuttig en effectief is.
- Hierover rapporteren aan de minister van Justitie en de wetgever.

14. Kwaliteitscontrole van het verloop van de gerechtelijke stage

- Onderzoeken of het tussentijds beoordelen van het verloop van individuele stages wenselijk is in het kader van het wervingsbeleid voor magistraten.
- Hierover rapporteren aan het evaluatiecollege voor de gerechtelijke stage, de minister van Justitie en de wetgever.

Een rechterlijke organisatie die performant en transparant is

15. Ontwikkelen van het jaarlijks rapporteren aan justitieactoren en burgers

- Advies verstrekken over de inhoud van het jaarlijks werkingsverslag van iedere gerechtelijke entiteit waarbij de voorgenomen doelstellingen en de concrete prestaties van de gerechtelijke entiteit een centrale plaats krijgen.
- Hierbij een voorstel van jaarlijkse rapportering integreren inzake de opvolging van de in 2012 uitgevaardigde positieve deontologie voor magistraten (Cf. Gids voor de magistraten, principes, waarden en kwaliteiten).

16. Ontwikkelen van een jaarlijkse rapportering per college (H&R en OM) – ten behoeve van de justitieactoren en de burgers

- De justitieactoren en de burger informeren over de bevindingen van een *benchmarking* van de door de gerechtelijke entiteiten behaalde resultaten die gemeten worden aan de hand van prestatie-indicatoren.

17. Het College van hoven en rechtbanken en het College van het openbaar ministerie stimuleren om aan de HRJ te rapporteren over hun interne beheersing

- De colleges jaarlijks aan de HRJ laten rapporteren over de gedurende het voorbije jaar genomen initiatieven op het vlak van interne beheersing.
- De HRJ becommentarieert deze informatie en verstrekt aanbevelingen met betrekking tot interne beheersing in een jaarlijks rapport.

De HRJ onderzoekt externe elementen die een impact hebben op de werking van justitie en vestigt de aandacht van de justitieactoren op pijnpunten

18. Onderzoeken van de impact van niet-federale initiatieven op de werking van justitie

- Evalueren van de impact van initiatieven, die door andere instanties dan de federale overheid werden genomen, op de werking van justitie (bijv. justitiehuisen, welzijnsvoorzieningen; het hulpaanbod voor de gerechtelijke autoriteiten, ...).
- De aandacht van de justitieactoren vestigen op de daarbij vastgestelde pijnpunten.

19. Onderzoeken van effecten op de werking van justitie die beoogd werden met wetgeving

- Voor een aantal bij wet genomen initiatieven inzake de werking van justitie (o.a. met de "potpourri"-wetten, de wetgeving inzake internering, ...):
  1. nagaan van de verwachtingen van de wetgever met deze initiatieven (in memorie van toelichting),
  2. ze meetbaar maken (waaronder bepalen in hoeverre deze meetbaar zijn), en
  3. beoordelen of de bedoelde effecten werden bereikt.
- De aandacht van de justitieactoren vestigen op de daarbij vastgestelde pijnpunten.

